

189-196 4346 19.099

ROMANIA

1 LEI-POSTA

4 Lei

MAGYAR LAJOK

Nagys. Ramaszetter Róbert urnak
1-2. BUDAPEST

Főszerkesztő:
dr Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
V. évfolyam, 184 (1330) szám. * Szombat, 1936 augusztus 15

Főmunkatárs:
dr Gyárfás Elemér

Nagy Boldogasszony napján

A keresztény világ az egyházalapítás leg-
ősibb idejétől kezdve mindig egységes fölfogásu
volt Máriának, az Istenember édesanyjának leg-
odaadóbb tiszteletében. Jézusnak a földről való
távozása után az első apostolok is köréje gyü-
lekeztek össze s a Szentlélek pünkösdi tüzeinek
alászállása ebben a gyülekezésben elsősorban
Máriát vette dícsőfénnyel körül, az ő anyai lelké-
nek adott az égből vigasztalást, bálát és föleme-
lést. Az emberi történelem legnagyobb, legün-
döklőbb női alakja ő, akinek földi élete az Isten
emberi lényegét közvetítette a testi világba. Így
lett általa összeköttetés a mulandó tetsi világ s
az örökkévaló lelki világ között. Olyan össze-
kötés, melyből az emberiség új korszaka kez-
dődött: az Isten országa felé való tudatos ha-
ladásnak a korszaka.

Híthirdető apostoloknak, bölcsenek lelkét
tölti be az a fölismerés, melyel Máriának vi-
lágörténelmi nagyságát meglátják és méltatják.
Nincs ebben a meglátásban és méltatásban a
legkisebb kétség se, nincs a bírálni akarásnak
és hibakeresésnek semmi tünete, csak a fősze-
nek és tisztaságnak olyan tisztelete, melyben
még egyetlen földi teremtmény se részesül. De
ahogy a magas szellemi képzettséggel megá-
ldottak is egységesek a Mária iránti hódoló tisz-
teletben, úgy járja át az egyház életének őskora
óta a népek minden rétegét is az a hódoló és
ragaszkodó érzés. Amit a bölcsenél és tudóso-
knál az elmélkedő, kutató és elmélyedő fölisme-
rés tett tiszteletté, azt a népek egyszerűbb réte-
gekben a természetes életösztön önkéntelen iga-
zodása emelt örök és változatlan odaadással. Tu-
dós és tudatlan, előljáró és tömeg, királyok,
kormányzók, főpapok és népek seregei halad-
nak együtt, mikor Mária istenanyai méltósága
előtt egyforma buzgósággal meghajolnak, s mi-
kor őbenne nemcsak az emberiség legeredmé-
nyibb nőalakját látják, hanem minden emberi
életnek is az édesanyai pártfogóját.

A keresztény világnak ez a Máriatisztelet-
ben való nagy lélekegysége tette azt, hogy már
a kereszténység őskora óta az istenanya halá-
lát úgy fogták föl, mint az ő teste megdicsőü-
lésének és mennybe fölvetelésének a tényét. Igen;
még teste se esett áldozatul a porrá válás mu-
landóságának, hanem az is átszállamesült, mert
az istenfia a maga örök országába föllemelte az
ő édesanyját egész földi életével együtt. A föl-
támadás hitében a halálon való győzelem nagy
igazsága zeng, s ennek a győzelemnek az em-
beri életben való legfényesebb első példája az,
amire Mária mennybemenetelüket emlékszik
az egész keresztény világ.

Az egész keresztény emberiségben a magyar
nép is ott van Mária csodálatos szén életének
leghívőbb között. Tiszteli őt, mint a legfáj-
dalmasabb és legboldogabb édesanyát, s mint
a legvöngédebb és mégis leghatalmasabb szó-
szólót. Tiszteli őt, mint aki a népek legnagyobb
és legbonvolultabb ügyeit is tisztán látja Isten
közelségéből. Ehhez a mindentlátó anyai szel-
lemhez bizalommal fordul a magyar nép is éle-
tének minden szükségében. Hozzáfordulnak a
családok gyermekeik sorsáért, hozzáfordulnak
a szenvedők vigasztalásért, a szegények és alá-
zatos szívek az életben való bizalomért. A
Nagy Boldogasszonyhoz, a főszűz földi és égi
összeköttetésének a létrehozóihoz fordulnak, s
ezzel a hittel és odaadással részesei is lesznek az
élet leghathatósabb föllemelkedésnek. A földi
értelmezés legszárabb okoskodása szerint is a
szellemi lét valami olyan fölény, ami vezet,
igazgat, jóvátesz elrontott helyzeteket, s mara-
dandóvá teszi a jóban való kitartást. Nos, a
Nagyboldogasszonyhoz való fordulás ilyen szel-
lemi létbe való föllemelkedés.

A Máriatisztelet az emberiséget is, a népe-
ket is, a mi népünket is az élet tisztában látó,
s jobban binni tudó magasztalása emeli. Szük-
ségünk van erre, mikor egész világ vonnglik az
egymásban bizás hiánya miatt, s az önmagunk-
ban bizás kiszáradása miatt. Magyar népünknek
is szüksége van a Nagyboldogasszony iránti
gyermeki hitre további fennmaradására és erő-

A spanyol nemzeti csapatok a Franciaország felé eső határvidék elfoglalására törekszenek

San-Sebastian és Irun erős ostrom alatt. — A kommunista
csapatokat szétverték Badajoz környékén

Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse sze-
rint a fölkelők nagy sikerrel hajtják végre a
csapatzállítást Afrikából. Így egy nap alatt
ezernél több embert szállítanak át az anyaor-
szágba.

A fölkelők tüzérsége pörgőtűzzel árasztot-
ta el San Sebastian környékén a kormánycsapa-
tok állásait. Hendayei jelentés szerint San Se-
bastiant erősen bombázzák a fölkelők és fölszó-
lították a várost, hogy adja meg magát.

Elénk tevékenységet fejtenek ki a nemzeti
csapatok Irun környékén is. Megállapítható,
hogy

*ezen az arcvonalon a fölkelőknek lé-
nyegesen több repülőgépek van, mint
a kormánycsapatoknak.*

Lisszabomból jelentik: A Badajoz elfogla-
lására indult nemzeti csapatok ellen kommu-
nista csapatok léptek közbe. A nemzetiek és
kommunisták megütköztek. Véres csata volt,
melyben a kommunistákat teljesen megverték.
A kommunista csapat maradványai átmene-

kültek a portugál határra.

Malagából jelentik: A fölkelő csapatok re-
pülőgépei bombázták a Jaime církölöt, amely
pár nappal ezelőtt a fölkelők kezében levő al-
gesirasi partokat ágyuzta.

*A kormányknak ezt a hadihajóit most
a fölkelők bombái eltalálták és elpusz-
tították.*

Több matróz életét vesztette. Malaga partvidék-
kéről az ottani kormánycsapatok tüzelni kez-
dettek a bombavető repülőgépekre, mire ezek
visszavonultak.

**Madridi állapotok, amiket erősen bírál
Madariaga volt külügyminiszter.**

Berlinből jelentik: A madridi német követ-
ség jelenti, hogy eddig 1700 német alattvalót
szállítottak el Madridból.

Madariaga, volt spanyol külügyminiszter,
Spanyolország népszövetségi megbízottja, csü-
törtökön Sevillában nagy beszédet mondott.
Ennek során heves támadást intézett a madridi
marxista-kormány ellen.

A francia államtanács nem vállalja az olaszok által kívánt gyűjtési és toborzási tilalmat. — A francia szocialista párt kiáltványt bocsátott ki a spanyol népfrent érdekében

Párizsból jelentik: A francia kormány csü-
törtök délután államtanácsot tartott, melyen
Delbos külügyminiszter jelentést tett a spanyol
helyzetről. Bejelentette, hogy Francia-Marokkó-
ban titkos toborzások folynak a fölkelők ré-
szére és nagy összegeket ígérnek arra az esetre,
ha belépnek a spanyol idegen légióba.

Foglalkozott ezután az államtanács azzal
a válasszal, amelyet Olaszország a francia sem-
legességi javaslatra adott és azokkal a feltéte-
lekkel, amelyekhez Olaszország a csatlakozást
követelte. Ezekben a feltételekben Olaszország
— mint ismeretes — a gyűjtést és toborzást meg-
akadályozhassa.

Különbösen is a gyűjtések emberbaráti célokat
szolgálnak, toborzásokról pedig a francia kor-
mány eddig nem értesült.

**Mázsaszámra érkezik Párizsba
a spanvol arany.**

Nyomban az államtanács üléséről kiadott
hívtetés közlemény megjelölésén a szocia-
lista párt kiáltványt bocsátott ki, melyben
gyűjtésre hívja fel a párt tagjait a spanyol

népfrent támogatására. A gyűjtést a francia
szocialista párti képviselői és szenátorai kezd-
ték meg, fejkenként 50 frankkal.

Párizsból jelentik: A Intransigeant jelen-
tése szerint csütörtökön teherszállító repülőgép
érkezett a le bourgeti repülőterre és 1242 kgr.
aranyat hozott Spanyolországból. Kirakodás
után a repülőgép visszatért Spanyolországra.

**Németország csak akkor tesz semleges-
ségi nyilatkozatot, ha a spanyol kormány
visszaadja a lefoglalt német repülőgépe-
ket, s elégtételt ad a négy német állam-
polgár meggyilkolásáért.**

Berlinből jelentik: Félhivatalos körökben
kijelentik, hogy a Franciaországnak adandó
német válasz késik mindaddig, amíg a néme-
tek külön biztosítékokat nem kapnak a spa-
nyol kormánytól. A német kormány választ
kér arra nézve is, hogy miért foglalták le a
Lufthansa két repülőgépét, amelyek német alit-
valókat szállítottak el Spanyolországból. Ezen-
kívül lefoglalt a spanyol kormány még hat gé-
pét, de a német követ közbenjárására ezekből
ötöt már visszaadtak. A hatodik visszatartott
gép német bombavető repülőgép, mely téverlés-
ből leszállt Barajazban, majd üzemanyaghiá-
nya miatt kényszerleszállást végzett Zuagában.
(Tudósításunk folytatása a 3-ik oldalon.)

sődésére. Jölesik arra gondolnunk, hogy né-
pünkben ez a gyermeki hit mindmáig épen él,
s megvannak benne az átörökölt nemes ösztö-
nök, melyekkel hitét tovább is fönntarthatja.
Jölesik az is, hogy lapunkat „Magyar Lapok”
címe alatt éppen Nagyboldogasszony napján bo-
csáthatjuk először utjára. Az ünnepnap szép je-
lentősége is belekapcsolódik ebbe az új nevünk-

be, s új fogadalom érzésével tölt el minket,
hogy népünk keresztény hitéért és e keresztény
hitnek népünkért való összefüggését mindig hív
lélekkel szolgáljuk.

Boldogasszony Anyánk, régi nagy petró-
nánk, segíts meg alázatos jó szándékunkkal!
És segítsd meg népedet is, hogy a hit és bocsú-
letes munka után megtarhassa magát!



Nap és NIVEA

az ideális együttes, szép barna arcbőr megszerzésére. A NIVEAVAL apolt bőr alkalmas ad a napnak jótékony hatása teljesítésére. NIVEA egyszersmind csökkenti a napszúrás veszélyét.

A „Bizánc” szabadtéri bemutatójának nagy sikere Szegeden

Herczeg Ferenc levélben köszönte meg Janovicsnak és a színészeknek munkájukat

Szegeden a múlt hét szombatján mutatták be a Dóm-téren szabadtéri előadásban Herczeg Ferenc „Bizánc” című darabját, óriási sikerrel. A *Szegedi Napló* azt írja, hogy „bizony, kevesen bíztak a Bizáncban. Nem a darabban, hanem szabadtéri előadásában. Ez a patinás, klasszikus értékű és zárt színpadon annyiszor kipróbált magyar remekmű dialógusainak nehéz aranyveretivel, gondolatainak mázsás súlyával, nagy-áradatnak patetikus szárnyalásával keltett aggodalmakat: hogy fog mindez érvényesülni a végtelen térben, a csillogó ég alatt?”

A nagy sikerrel a budapesti *Nemzeti Újság*-ban *Possanyi László* a következőket írja: Herczeg Ferenc drámája a szegedi környezetben, a monumentális szabadtéri bemutatón rengeteget nyert drámaiságban, jelentőségében megsúlyosodott és bátran állíthatjuk, hogy a szerzőnek a mű születése előtti elképzelései a keletromai császárság bukásáról most ezen az előadáson váltak igazán valóra.

A Dóm-tér éjszakai, sejtelmes grandiozitása képe *Varga Mátyás* szeniális díszletépítéseivel tökéletes illúzióját tudta kelteni a haldokló Bizáncnak. A román díszítmenyeket is tartalmazó dómnak azokat a részeit világitották meg elsősorban, amelyek bizánci illúziót tudnak kelteni. A Szent Demeter-templom toronymaradványa, mint egykori építészeti

emlék, tökéletesen zárta le a szín egyik oldalát. *Varga Mátyás* díszletépítései pedig ritka szépségű, sokszó játszási teret nyújtott a dráma kifejlődésének és kirobbanó sikerének. Bár Herczeg Ferenc darabja zárt színpadra készült, egy percig sem éreztünk ellentmondást a darab lelke és előadása között, mert a kitűnő rendezés és színpadi megoldás, mint *Lesage* „Sánta ördöge”, egyszerűen leemelte a tetőt a trónterem amugyis összeomlásra és megsemmisülésre szánt pilléereiről és egyetlen erős kézzel összemarkolt képbe sűrítette nemcsak a palotában lejátszódó halálvonaolatát, hanem az egész Bizánc, a várfalak, az utca, a város és a nép tragikus zuhanását a megsemmisülés felé. A Dóm-tér összes építmenyei együtt játszottak a darabban, a bástyaszerű sarktoronyokon ágyudörgéstől, fegyverek szikrázásától kísérve folyt a kereszténység és az izlám élethálharca, amely a különösen kitűnően sikerült főmegjelenetek bekapcsolásával valóban két világ küzdelmét tudta velünk elhiteitni és versenyre kelt a leggrandiózusabb filmtömeghatásokkal is.

Szabadtéri előadásnál, ahol éppen a rendezésben és a beállításban kell a végtelenül kinnálló lehetőségeket kihasználni, hiba lenne, ha nem elsősorban a rendezőt kellene megdicsérnünk. *Janovics Jenő*nek, a cluji Nemzeti Színház annyi nemes kultursikert elkönyvelt

harcosának munkája magától-értetődővé teszi ezt a rangsorhelyet. A szinte hiba nélkül gördülő előadás, a hatalmas méretű színpad sokszó cselekményének egybehangolása és szuggesztív hatású akcióba sűrítése mind az ő kezelműjének dicsérik. A Bizánc, különösen a harmadik felvonás grandiózus tömegjeleneteiben új, erőteljesebb, zárt színpadon eddig nem eléggé érvényesült életet nyert. Ami miatt Herczeg ezt a drámáját megírta, Szegeden most szinte százszázalékosan vált valóra, a költői ihletet utólrta a megvalósulás nagy-szerű képszerűsége. Az anyag meghódolt a szellemnek.

Ezután *Possanyi* is, mint általában az összes kritikusok, a legteljesebb elismeréssel szól a rendezés elsőrendűsége mellett a szereplők minden elismerést és dicséretet megérdemlő teljesítményeiről. *Irene* császárnét *Tőkés Anna*, *Constantin* császárt *Tóray Ferenc*, a zsoldos kapitányt *Kiss Ferenc*, *Herma* költői alakját *Olthay Magda* játszotta. Elsőrendű alakítást nyújtott egy fiatal színész, *Pásthy Lajos* egyik udvaronc szerepében. Továbbá *Fekete Mihály* *Demetrios*a, *Kürthy József* *Lalla* kabillja, *Földényi Achmed* hercege, *Ihász Aladár* udvarmestere, *Barthos* hadvezére, *Serfőző Ilona* *Zenobiája*, *Kabók ékszerésze*, *Solthay Leonidája* és *Oláh Ferenc* pátriárkája szintén megérdemelnek minden dicséretet. Külön is kiemelik a lapok *Mezey Mária* játékmódorának finomságát.

A *Nemzeti Újság* azzal fejezi be, hogy a szegedi Bizánc előadás olyan váratlanul nagy sikert aratott, hogy minden bizonnal évről-évre műsordarabja marad a szegedi játékoknak.

A bemutatón megjelent *Herczeg Ferenc*, aki némi változtatást csinált nagy műven, a szabadtéri előadásnak megfelelően, továbbá *P. Márkus* *Emilia* (aki egykor legnagyobb sikerét aratta a bemutatón *Irene* szerepében, a Nemzeti Színházban), *von Mackensen* budapesti német követ, aki a keddi előadásra is bejelentette magát.

Herczeg Ferenc külön levélben köszönte meg *Janovics Jenő*nek az előadást s azt írja levélben, hogy megmutatta, hogyan lehet egy lejátszott régi darabot fiatalra, újra, mássá, mélyebbé és önmaga fölött szárnyalóvá tenni. Mindig tudtam, hogy Ön elsőrendű rendező, de ahogyan ezúttal ki tudta aknázni a lokális lehetőségeket, az egyenesen elképzelhetetlen.

Ezután *Herczeg* arra kéri *Janovicsot*, hogy adja át hálás üdvözlését *Imre Sándor* rendezőnek s a színészeknek azért a szeretetért, amivel művészi feladatukat megoldották.

Kuruzslás Irtá: Csathó Kálmán

Bizony, mióta szegény öreg *Molnár bácsi* meghalt, árván maradt erőfele a beteg jószág nagyon. Mert kitűnő, tudós állatorvos volt az öreg és amellett szerette is a pácienseit. Es nemcsak lovat, szarvasmarhát, disznót, birkát és aprómarhát gyógyított, hanem kutyát és kanárimadarat is, amireh pedig rendszeren csak a városi állatorvosok konyitának. Csak éppen a macskákkal nem bíbelődött, mert azt tartotta, hogy a macska számára minden bajában legjobb orvosság másfélgramm füsttlen por és huszonhat gramm serét. Ezért aztán az öreg Ságyné ki is kiáltotta kegyetlen, gonosz embernek, mert ő meg minden állat között csak a doromboló cicákat szerette. Hát a macskák nem is siratják a megboldogultat, a többi állatok azonban, a gazdáikkal együtt, annál inkább.

Hiszzen nem mondom, ez a fiatal úr, ez a Gyula, akit a helyére kineveztek, ez is nagyon jóakaratu, igyekvő és tanult ember. Amellett jómodoru, kedves, csinos, azt mondják, urfi családból való. Nem is tehetségtelen, mert például gyönyörűen zongorázik, kitűnő tennisz játékos és a vadászpuskát is pompásan kezeli. Csak éppen az állatokhoz nem ért, főleg a betegekhez.

Na! Nem kell azért félrevern a haragot: majd belejön lassanként, mert igyekezett van benne. Az öreg *Molnár* sem a tudományával együtt jött a világra. Belőle is úgy lett olyan kitűnő állatorvos, hogy előbb megtöltött egy pár dögtérlet a tévesen kurált pácienseivel. Ezt én folyton mondom, a sógor azonban sehogy sem akarja méltányolni. Azt kiabálja egyre, hogy az ő állatai nem arra valók, hogy Gyula urfi kísérletezzék velük és tanuljon rajtuk. Hogy ő belátja, hogy az állatok sem élhetnek örökké, de ő a maga jószágát mégis elevenen

szeretné eladni és semmi kedve még fizetni is, amiért a fiatalur a másvilágra expedálja őket. És ezt kiabálja itt a környéken a sógoron kívül még egy egész sereg gazdálkodó, amiből világosan megállapítható, hogy az emberekben milyen kevés a belátás és milyen önzők.

Hát ez itt mostanában a helyzet az állatorvos-kérdés körül. Szidják, szapulják az ifjúrur, de ha valamelyik jószág megbetegszik, mégis csak elhivatják, mintha abban reménykednének, hogy közben beletanult.

A sógor is elhívatta a minap is, mikor az egyik lova, a Korhely megbetegedett. Nem volt a Korhelynek súlyos baja: kólikája volt. Ezt egyértelműen megállapította róla a sógor is, a kocsis is Gyula azonban, miután komoly arcal alaposan megvizsgálta, kimondta a diagnózist, ellentmondást nem tűrő hangon:

— Ennek a lónak torokgyulladásja van! — És kanalas orvosságot rendelt neki, továbbá vizesborogatást a nyakára, alighanem mert emlékezett, hogy őt is ezzel gyógyították kicsi korában. Aztán engedelmet kért, hogy bemehessen az urasági házba kezét mosni. Mikor pedig ezzel is elkészült, leült a zongorához és elkezdett Lisztet játszani. A sógor két leánya el volt tőle ragadtatva, különösen *Lonci*, a nagyobbik.

A sógor maga annál kevésbé. Összedugta a fejét a kocsisával és azt dörmögte:

— Márpedig ennek mégis csak kólikája van! — A kocsis gondolkodott egy kicsit, majd azt felelte:

— Lemék *Ferkó*hoz az alsó tagra. *Ferkó* ugyan csak gulyásember tehát a lóhoz nem sok köze van, de minthogy már nagyon régen nézi a világot, többet tud ehhez is, mint a fiatalok. Náci kocsis ott találta az öregot a két pulijával a mezőn, a tehenei mellett. Némi időbe telt, amíg meg lehetett vele értetni, hogy mit akarnak tőle, lévén egy idő óta földművet, de aztán csak bölintott és meg-

indult az árok felé. Ott egy kicsit nézelődött, majd leszakított egy pár szál füvet és odaadta *Nácinak*:

— Ilyet szedj három marékra valót. Reggel, délben, este ezt add neki frissen. Egyéb eleséget takaríts el, előle mindent. Csak ezt egye, de egyszerre sohase többet három maréknál! Ettől meggyógyul!

Meg is gyógyult. Gyula harmadnap elégedetten állapította meg, hogy a Korhely teljesen egészséges és azt gondolta magában:

— Ugy látszik, kezdek belejönni... Határozottan kezdek belejönni!

Mert arról persze sejtelve sem volt, hogy az ő kanalas orvosságát meg sem csináltatták és arról sem, hogy a borogatást is mindig csak olyankor kötötték rá a szegény ló nyakára, amikor az ő brieskája feltűnt a major sarkánál.

Aznap a zongora a kézmosás után még a szokottnál is szebben szólt, *Lonci* egészen odavolt tőle. Délben mondta is a sógornak:

— Na látja apu! Hát nem egyszerűen állatorvos ez a Gyula? Milyen remekül kikurálta a Korhelyt a torokgyulladásból!

— Ábból igen! Mert nem az volt neki! — felelte a sógor mogorván.

— De apu! — botránkozott meg *Lonci*. — Hogy lehet valaki ennyire elfogult ezzel a tehetséges, kedves uríemberrel szemben.

A sógor nem felelt, de ebéd után négy-szemköt sokáig értekezett a feleségével. Az asszony olyasmit mondott, hogy hiszen igen, igen, egy állatorvos végre igazán nem olyan párti, amilyenről a leányuk számára álmódott, de hát a mai világban... és végre biztos megélhetése van... — a sógor azonban haragosan rázta a fejét:

— Nem arról van szó, hogy azért nem, mert állatorvos! Hanem, mert fogalma sincs a mesterségéről! Érted? Távoli fogalma sincs!

És ettől annyira nem tágitott, hogy a két

(Tudósításunk folytatása az első oldalról)

A német kormány továbbá pontosan tájékozódni kíván a madridi kormány tekintélyéről és arról, hogy nem szorult-e háttérbe a kommunistákkal és marxistákkal szemben.

Ez utóbbi esetben a semlegesség kérdését más-ként kell megállapítani. Ezidőszerint a németek engesztelő kijelentéseket várnak a Barcelonában meggyilkolt négy német állampolgárt és a lefoglalt repülőgépek ügyében.

Bajban a nemzetközi semlegesség.

Londonból jelentik: Félhivatalos angol körökben az a vélemény alakult ki, hogy a spanyol polgárháborúval kapcsolatban tervezett nemzetközi semlegességi megállapodás létrehozása megnehezült. Kétkedéssel nézik a tárgyalások kimenetelét, mert olasz részről áthidalhatatlannak látszó ellenállás mutatkozik.

A francia vezérkari főnök tárgyalásai Varsóban

A párizsi lapok szerint a tárgyalások nem irányulnak harmadik hatalom ellen

Varsóból jelentik: Gamelin tábornok, a francia vezérkar főnöke, varsói látogatásának második napján a lengyel hadügyminiszter vendége volt villásreggelin, amelyen megjelent Beck külügyminiszter és Noel varsói francia követ is.

Délután megkezdődtek a tanácskozások Gamelin tábornok és Ryz-Smigli lengyel hadsereg főfelügyelő között és két óra hosszú tartottak.

Este a francia nagykövet ebédet adott, amelyen Gamelin tábornokon és a lengyel hadsereg főfelügyelőn kívül megjelent Skladkovszky miniszterelnök és Beck külügyminiszter is.

Vasárnap Gamelin tábornok kihallgatáson jelenik meg Moscicki köztársasági elnöknel, akinek ebédén is vendége lesz. Hétfőn Krakóba utazik, ahonnan Bécsen át visszautazik Párizsba.

A francia lapok vezetőhelyen foglalkoznak Gamelin tábornok varsói látogatásával. Egy-

leányt másnap felpakkolták és elküldték az Alföldre a nagymamájukhoz. Gyulának harmadnap nem volt, kinek zongorázzék.

Gyulát ugyanis harmadnap újra el kellett hívni a Korhelyhez. Hogy történt, hogy nem, szegény páranak reggelre úgy meg volt merevedve a jobb hátsó láb, hogy nem bír ráállni, csak úgy tartotta elnyújtva hátrafelé. Senki se tudta elképzelni sem, mi lehet a baja. Gyula is sokáig vakargatta a fületövé, míg végre mondott valamit. Életében először olyasmit, amitől a sógorban némi bizalom támadt a fiatal állatorvos tudományá iránt. Azt mondta tudniillik:

— Érdekes!... Ha nem magam gyógyítottam volna ki a torokgyulladásból, most azt kellene hinnem, hogy kólikája volt. Mert kólika után szokott fellépni ilyen merevedés a hátsó végtagokban...

A sógor ekkor azt gondolta magában: — Na lám! Hát ezt mégis eltaláltad! — Felelni azonban ravaszul csak annyit felelt: — Hát ha az is volt neki, anélkül, hogy észrevettük volna? Mindenesetre tessék csak úgy kurálni, mintha a kólika utóbaja lenne.

Sajnálatos kell megállapítanom, hogy bár Gyula szívesen fogadott a sógornak és előírás szerint belenyomott a Korhelybe jóegynéhány injekciót, szegény lónak az állapota sehogy sem akart javulni. Ha kivezették, csak huzta a lábát, mire az állatorvos kötelet köttetett rá és minden lépésnél utánarántatta a másik három lábának. A szerencsétlen pára akkorákat nyögött kinyájában, hogy szájalom volt hallgatni.

Náci kocsis el is vesztette a türelmét és azt mondta harmadik nap, hogy ő bizony megkérdezi megint Ferkót. Meg is kérdezte, de azzal került vissza, hogy Ferkó szerint ezen a bajon csak egy ember tudna segíteni: Jakus. El kellene menni Jakushoz.

A sógor kedvetlenül legyintett: — Hiszen, ha Jakus vállalná! A fejem

se fájna a beteg lovaim miatt!

Jakus ugyanis úgy értett a lóhoz, mint senki. A betegre csak ránéz és csallhatatlanul megmondja, mi lelte, mivel borogassák, mit adjanak be neki, vagy, hogy izenjenek a cigányoknak, hogy köszörülheti a nyuzókést.

— Ha ez a Gyula csak feleannyit konyitana is a mesteriségéhez, két kúzzel neki adnám Lonci! — gondolta a sógor.

Jakus több mint ötven esztendeig szolgált a gróféknél. Harminc évig csikósgazda volt. Most nyugdíja van és egy kis háza a faluban. De akárhogy ért is hozzá, nem gyógyít és csak láttatná sem ad tanácsot senkinek, mióta kuruzslásért megbüntették. Gyógyítási ugyanis csak annak szabad, akinek diplomája van, ami nagyon igazságos intézkedés, ha az ember meggondolja, hogy a diplomáért évekig kell tanulni, hát joggal védik meg azokat, akik pénzt és időt áldoztak a diploma megszerzésére, azok ellen, akik ördög tudja hol szerezték a tudományukat.

A sógor ugyan azt ordítja, hogy őt nem érdekli, hogy az állatorvos hány évig tanult a főiskolán, hogy neki az a fontos, hogy tud-e valaki gyógyítani, akár van írása róla, akár nincs, továbbá, hogy ő csak annak hajlandó fizetni, aki tud, nem pedig annak, aki csak tanult, de hát ezek igazán beszédek és csúf önzésre vallanak. És éppen ez mutatja, milyen helyes a diplomásoknak a védelme a kuruzslókkal szemben, mert a legtöbb ember ilyen önző és nem azt nézi, hogy az állatorvosoknak legyen miből megélni, hanem azt, hogy a ló meggyógyuljon. A sógor is addig hümmögött, míg végre eszébe jutott valami ravaszág. Megkérdezte Náci:

— Te! Van lóva annak a Jakusnak?

— Lóva?... Nincs neki!

— Hát akkor idehallgass! Estére, ha besötétedik, befogod a Linkát meg a Bolygót és Ferkóval együtt elmentek Jakushoz. Visztek neki egy demijon bort meg öt pakli dohányt.

Egyetlen légy is

alaposan elronthatja ebédutáni nyugalma. Legyeket nem lehet elkergetni, ismét és ismét visszajönnek, míg végül Önt üzik ki saját szobájából. Csak egy szer segít: permetezzen lakásában FLY-TOX-al.

FLY-TOX

uttal hangoztatják, hogy a varsói tárgyalásokat barátságos szellem hatja át és nem irányul harmadik hatalom ellen. Ez utóbbi kiemelés egyes német lapok állításával szemben történik. Az illető német lapok t. i. azt az értesítést közölik, hogy Gamelin az orosz hadsereg részére akar átvonulási területet biztosítani Lengyelországon keresztül a német határra.

Vasárnap Kolping—Vestul. Augusztus 15-én, vasárnap délután öt órakor az Arena Voivodului Mihaion a mindjobban erősödő Kolping futbalcsapata játszik barátságos mérkőzést a helybeli Vestul ellen. Egyenlő ellenfelek nagy küzdelme lesz ez a mérkőzés.

Aztán a Linkán megmagyarázod az öregnek, hogy a Korhelynek mi baja és megkérdezed, mit kell vele csinálni. Megmondhatod azt is, hogy ha a lovunk meggyógyul, kap egy választott malacot.

... Másnap délelőtt, mikor Gyula megérkezett, bámulva látta, hogy a Korhelyt Náci körbenjártatja az udvaron és a ló rendesen rálép mind a négy lábára.

— Nagyszerű! — kiáltotta elragadtatva. — Hát ezek az injekciók... Három napig semmi hatásuk sem látszott és most egyszerre! Teljes gyógyulás!

Megveregette szeretettel a Korhely nyakát és azt gondolta magában:

— Hanem most már kezdek belejönni! Határozottan kezdek belejönni!

És mert megpillantotta a sógort a magtárajtóban, odament hozzá:

— Hát mit szól nagyságos uram a kurám eredményéhez?

A sógor ebben a pillanatban nagy kísértést érzett, hogy megmondja, hogy a Korhely attól, gyógyult meg, hogy hajnalban a kimarjult lábát az öreg Jakus pontos utasítása szerint helyrerántották. De aztán eszébe jutott, hogy abból csak Jakusnak lenne baja és hogy akkor nem volna majd máskor kihez fordulni tanácsért. Annyit felelt hát mindössze:

— Az bizony nagyszerűen bevált!... Nagyszerűen! — Aztán mialatt betessékeltte a fiatalember a házba, azt gondolta magában:

— Lonci folyton sir, mint a nagyanyja írja. Hát, fene bánja, tessék ezzel a Gyulával egy próbát! Rábeszélem, hogy vegye magamellé segédnek Ferkót meg Jakust. Ha sikerül, ez lesz a legjobb állatorvos a világon. Vagyont fog szerezni... És idővel talán bele is tanul a mesteriségébe, amiből mindenkinék haszna lesz. A jószágnak is, nekünk is...

Mert ennek a sógornak mindig csak a hasznon jár az esze.

BUZIAS GYÓGYFÜRDŐ (Román Nauheim)

Természetes, páratlan szénsavas, radióaktív só, vasas forrászivekkel. Biztos gyógyhatás SZIV és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érlemezésedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén. NŐI BETEGSÉG a változások zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) esetében a legjobb eredménnyel. Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés.

Kitűnő konyha. Elsőrangú szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakkal. Modern napfényes uszoda. A CFR vonalain utazási kedvezmény. Állandó katonazene. Pausálkurák az „Európa” utazási irodák útján.

Fürdőidény május 15-től október 1-ig. Prospektust, felvilágosítást szívesen küld. Muschong Buziási Gyógyfürdő R.-T. FÜRDŐIGAZGATÓSÁG, BUZIAS, BANAT.

A magyar gazda gondjai másfél évszázaddal ezelőtt

Egy névtelen zalai kasznár kalendáriumi feljegyzései az aszályos évről. Gabonaspekuláció és állattarok a tizennyolcadik században

Egy régi kalendáriumban a tizennyolcadik század végéről, elfakult szarkalábás betűket találtam a multkoriban. Alapos átvizsgálás után kiderült, hogy egy zalai kasznár — a nevét nem sikerült megtudni — jegyezte tele a naplár üres lapjait. Nagyon pontos ember lehetett: egy-két szóban minden fontos teendőjét, minden gondját, sőt az egész gazdaság pénzügyeit is feljegyezte. Így ezekből a szakadozott, párszavas feljegyzésekből bátran elmondhatunk egyet-mást a százötven év előtti magyar gazda életéből.

Időjárás és valóság

A névtelen kasznár kalendáriumba szépen belenyomtatott, hogy a világ teremtése óta az 5746-ik és II. Ferenc császár és király uralkodásának ötödik évében a napsugár és az eső minden elképzelhető földi jót fog hozni a gazdának. Sajnos, ehelyett ugyanolyan aszálykatasztrófa pusztította el a termést, mint tavaly, 1935-ben. Hiába írta a kalendárium, hogy már koratavasszal megjön a szép meleg idő — „ha a Nap a Rák jegyében mász” — a névtelen kasznár egészen mást volt kénytelen a márciusi időjárásról feljegyezni. Májusra a kalendárium nyomtatott része bőséges, aranyat érő esőt jósolt. A tisztartó azonban ezt jegyezte melléje:

„Kánikulai meleg”. Augusztusig nem is esett egy csepp eső. Ezek a sorok tanuskodnak nagy aszálykatasztrófról:

„régől fogva tartó emlékezetet felbűmlő nagy aszály. A kutak, források, patakok kiapadtak, fű, vetemény, etc. megsült...”

Még novemberben is tartott ez a csapás: „Ez esztendő tavaszától fogva igen száraz mindmáig, úgy, hogy a folyó vizek, patakok és kutak mind kiapadva vagynak. Májusban kezdődött a Kánikulai hévség; széna, kivált Szilágyban, felette kevés; a szőlő mindazáltal itt s a környékben olly eresztős, hogy már több ilyenre nem emlékeznek az öregek is, annyival inkább bővebbre éppen nem. — A Hordó azért igen drága; sőt drágán is alig található.”

Az „agrárólló” már Ferenc császár idejében ismerték.

Az egyetlen szőlő kivételével tehát minden termény megszűnt a szárazságot, hogy ez az időjárás mennyire szokatlan volt és mennyire hasonlított a tavalyi, 1935. évihez, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy június közepén már megért a cseresznye, július első napjaiban a meggy s hogy a rétek csak augusztusban adtak második kaszálást, a cséplést ellenben már július elején befejezték.

A gazda helyzete akkoriban még annyiból is rosszabb volt, mint manapság, hogy a terményárak egyáltalában nem emelkedtek, a gyenge termés ellenére sem. Bizonyítja ezt, hogy a mi névtelen kasznárunk márciusban egy bizonyos Hajdunának 51 krajcárért adott el egy véka búzát és ugyanannyit fizetett neki közvetlenül aratás előtt Diószegi János uram is. Szeptemberben és novemberben azonban a búza ára a rossz termés ellenére is 34 krajcárba esett. Csak éppen a hordó drágult meg. A mezőgazdasági és az ipari termények ára közötti mutatkozó és manapság „agráróllónak” nevezett aránytalanság tehát már akkor is megvolt.

A jobbágyfelszabadítás előtt, amikorról ezek a feljegyzések származnak, a saját földdel

nem rendelkező szegény gazdanép természetben szolgáltatotta be az uraságnak a termés egy részét. Ezeket a járandóságokat a tisztartó vette át és pontosan beírta könyvébe, hogy ki mivel tartozik meg. Nagyon sok nehézsége volt a parasztsággal, amely főként fát szállított be az uraságnak. Télen csak ment valahogyan a szállítás, mert márciusig szánon hozták a fát. Zalaura. Később azonban az utak annyira elromlottak, hogy a kocsikát csak kevésbé lehet megrakni.

Mibe került az állattartás és mit fizetett a jobbágy

„Nyírsédről — írja a kasznár — hoztak ma négy kis szekér fát, melyből kettő sem ellett, igaz, hogy sáros az út.”

Erdekes, hogy a mai mezőgazdaságnak is még mindig ez a legnagyobb problémája: nincsenek jó utak.

A jobbágyok egyébként július végefélétől kezdve az „ész-buzából” járó tizedet és a dékmat. A többi terményből leginkább szeptemberben hozták meg, ami az uraságot illette.

A nagy szárazság és a takarmányhiány következtében a tisztartó kénytelen volt az állatokat más vidékre küldeni legeltetésre. Egy tehén téli takarmányozásáért 14 petákot, két borjuért 18 petákot fizetett. Ugyálszik azonban, hogy a takarmányhiány következtében gyakran drágult az állattartás, mert késő őszre egy Poroszlai Domonkos Péter nevű kurtanemeshez küldte az ökröket télire s ekkor a takarmányozás már 4 forintra rugott egy-egy ökröt után.

A Szózat költőjének szobrot emel szülőföldje

(Kápolnásnyék). Lassacskán ballagunk befelé a faluba. Keressük az embert itt Kápolnásnyéken, aki még látta a öreg költőt, látta bolyongani az utcákon össze-vissza a komor, kuszált szakállú Vörösmarty Mihályt, aki innen indult el és ide jött vissza a szabadságharc után tündölni, tépelődni, magába bízongani és azután meghalni.

A régi Vörösmarty-ház ma is megvan még. Persze ma már nem eredeti formában áll az az épület sem. Átalakították nem is egyszer s most Kresz Géza hegedűművész lakik benne. A régi, csendes kert ősfái között azonban még akad néhány, amely alatt egykor a költő üldögélt.

Két emléktábla van a ház falán s odabent egyetlen szoba, amely nem változott. Az ágy helye fölött, amelyben a költő született, ott függ a Szózat írójának nemzetiszínű szalagos arcképe, a könyvszekrények pedig tele vannak az ő könyveivel. Itt lehet megtalálni a világ legeredetibb vendégkönyvét is, amely nem más, mint egy nevekkel kihimzett kendő. A látogatók — akik bizony nagyon nagyon sűrűn fordulnak meg Kápolnásnyéken, a kendőre ráírják a nevüket, aztán később az autogramot utána hímezik.

Az az épület, amelyben halála előtt három évig lakott Vörösmarty Mihály, azóta Kápol-

Azt hinné az ember, hogy ennek következtében az állattarok megdrágultak. Ugyálszik azonban, hogy a gazda az aszályos évben még sokkal rosszabb árat kapott, mert kénytelen volt a jószágot levágnatni, vagy eladni. Januárban egy házó még 17 forintba került; nyáron már csak 14, ősszel pedig már csak 9 forintot lehetett kapni egy jó disznóért.

A szűkszávu feljegyzések elég világos képet adnak arról is, hogy mit keresett a házi cselédség. A kasznárnak volt egy szolgálója, aki inkább helyettese volt. Ez előre kikérte az egyévi béréit: 19 forintot és 32 krajcárt kapott. Igaz, hogy jól takarékoskodott, mert az év végén még 16 forintot adott át megőrzésre a gazdájának. Az uraság szakácsnéja — a főzőasszony — az aratás után kapta meg a béréit: 8 forint 50 krajcárt. A másik főzőasszony csak 5 forintot kapott. Volt azután a kasznár keze alatt egy hajdu is, annak csak a ruházatáról kellett gondoskodnia. Februárban a hajdu kopott madragját 65 krajcárért, aztán újat vettek neki. A csizmáját 20 krajcárért talpaltatták meg, az új lajbiért pedig egy forintot fizettek ki a zalai szabónak.

Tisztálkodás és egészség.

A lelkiismeretes kasznár naplójában néhány szó arról is esik, hogy mikor tisztálkodtak, fürödtek a cselédi sorban élők. Nyilvánvaló, hogy az emberek nem nagyon sokat tisztálkodtak, mert az ilyen fürdőzés nagy szenciószámba ment és mingyárt egy egész évre, vagy félévre szólt. Husvét előtt megírta a tisztartó naplójában, hogy „füröttek magokk a két cseléd”. Legközelebb már csak november végén volt fürdő, nyilván a karácsonyi ünnepekre való tekintettel: „füröttek magokk a két cseléd, a Méhesben. Az egész Méhes erősen megszuszmaródott.”

Ilyen hősi elhatározás kellett akkoriban még a fürdéshez!

Magáról a tisztartó urról annyit tudhatunk, hogy szegény, nem örvendett éppen jó egészségnek. Sok pénze ment el a patikára: hetenként 5-7 krajcár is. Azonkívül pedig egy év alatt négyszer vágta eret rajta. Ez a gyenge egészség, meg a sok dologgal együttjáró felelősség akadályozta meg abban, hogy kimozduljon az udvaráról. Csak éppen bőjt előtt rándult át egy napra Crasnára. Aratás után és augusztusban egy hétre Clujra. Mindezek az utazások nem raboltak el egy év alatt többet drága idejéből tíz napnál.

Az utazásokból egy hetet vadászattal töltött el. Ugyancsak szorgalmas puskás lehetett: egész évi puskapor-fogyasztása csaknem egy egész forintot felemészített.

Százötven évvel ezelőtt zárta le jegyzeteit a névtelen zalai kasznár. Ekkor el is búcsúzott hivatalától, de az utolsó napon még gondja volt arra, hogy a cselédek az egész elkövetkező évre 80 darab „finom fadgulygyergőt” öntsenek.

— o. i. —

násnyék szegényháza lett. A bentlakók közül bizony senki sem emlékszik már az elborult lelki költő-zsenire. Legtöbben azt sem tudják, hogy ki és mi lehetett.

A község lakói közül legtöbbször Pék Gyula ny. plébános tud a költőről. Esztendőnk során úgy szedegette össze Vörösmarty apró emlékeit, mint tarlójárók gyűjtögettek hordás után a kalászt. Pék Gyula még tud mesélni róla, hogy milyen gyönyörűen tudott mulatni Vörösmarty Mihály. Jókendőben, boros hangulatban is lobogott benne a költő s ilyenkor tréfás, paltogó strófákat mondogatott, rögtönzött, mindenre rimet faragott. Riskó István főjegyző is őriz valami emléket Vörösmarty-ról. A községében van egy fénykép, igen jó arcmása a Szózat írójának. Rajta Széllné Vörösmarty Ilona írása: „Apám ezen arca képét igen jónak találom.”

A szívekben azért maradéktalanul él nagy költő emléke. Kápolnásnyéken nemrégiben mozgalom indult meg, hogy a község halhatatlan fiának emléket állítsanak. A község végén, a ballatonai műút közelében nemsokára állani fog Vörösmarty szobra. Ugy állítják fel, hogy arccal odatekintsen a szülőház felé és ellásson oda is, ahol A vén cigány strófa született.

—du—or).

A spanyol történelem legvéresebb tragédiája

Osszefogdosták a kormány csapatok San-Sebastián hétszáz nemzeti érzelmű polgárát és legyilkolni készülnek. — A francia konzul Madrid elhagyására hívta fel honfitársait

Hendayéből jelentik: A különböző spanyol rádiójelentésekből pénteken délelőtt a következő helyzetkép bontakozik ki:

A fölkelő csapatok többórás harc után birtokukba vették Badajoz egyik városrészét. A város többi részében még folynak a véres harcok. Merida és Madrid között Franko tábornok délről előnyomuló csapatai 120 kilométerre közelítették meg Madridot és elfoglalták Talavera városát. Két kormányhadihajó átpártolt a fölkelőkhez. San Sebastianba minden pillanatban várják a fölkelők bevonulását. Alicante és Valencia városokban egy-egy hadihajó áll készenlétben, hogy szükség esetén elszállítsa a kormány menekülő tagjait. Madridban óráról-óra rosszabbodik a helyzet. Mola tábornok Sevilleban hosszasan tanácskozott Franko tábornokkal. Jellemzi a helyzetet, hogy a madridi francia konzul felszólította a még ott lévő francia alattvalókat a főváros elhagyására.

A kommunisták átmentek Portugáliába, s lelőttek egy fölkelő ezredest.

Lisszabomból jelentik: Campomajor portugál határváros közelében nagyobb spanyol kommunista osztag átlépte a portugál határt és portugál területen agyonlőtte a fölkelők egyik ezredest, aki a kommunisták fogsága elől Portugáliába menekült. A határőrség tehetetlen volt a számbelileg túlsúlyban lévő kommunistákkal szemben, akik a gyilkosság után visszaverték Spanyolországba.

San Sebastianból jelentik: A fölkelők ostroma alatt lévő városban a kormány csapatok összefogdosták az előkelő és gazdag embereket és amikor a fölkelők átkeltek a városra, azt válaszolták, hogy meggyilkolják a fogságukban lévő 700 nacionalista érzelmű polgárt. Ha ez megtörténik, a spanyol történelem legvéresebb tragédiája játszódik le a közeli órákban.

Franko tábornok legnagyobb ellenfelét, a testvérét elbocsátotta a kormány.

Párizsból jelentik: Ideérkezett hírek szerint nagy meglepetést keltett, hogy a madridi kormány elmozdította állásából Franko tábornok fivérét, Ramon Frankot, aki a washingtoni spanyol követség légügyi attaséja volt. Ramon

Frankóról köztudomású, hogy Franciscónak, a fölkelők vezérének legadázabb politikai ellenfele. Fölmentése tehát méltán kell föltűnést.

Az angol gyárak mindkét felet támogatják — pénzért.

(London.) A *News Chronicle* szerint az utolsó hét folyamán 30 repülőgépet szállítottak az angol gyárak Spanyolországban, részint a kormány, részint a fölkelők számára.

(Párizs.) A *Figaro* szerint a délfranciaországi Toulouse teljesen a spanyol néppfront előőrsé lett. Nyíltan folyik az önkéntesek toborzása és a spanyol marxisták ellátása. Innen indulnak útnak Spanyolországba az önkéntes csapatok.

Portugáliai hírek a spanyol eseményekről.

(Lisszabon.) A portugál rádióklub teljesen megbízható forrásra hivatkozva, azt jelenti, hogy a spanyol kormány felkért egy külföldi

Véres zavargások az indiai francia gyarmatokon

Nagy nyugtalanság a francia és spanyol Marokkóban

Párizsból jelentik: Most érkeznek jelentések azokról a véres zavargásokról, amelyek az indiai Pondichéry francia gyarmaton történtek ki. A szövőgyár munkásai sztrájkba léptek, megszállták az üzemeket és elfoglalták a gyár európai alkalmazottait. A francia kormányzó mozgósította az őrséget és súlyos összeütközésre került sor a sztrájkolókkal. A rendőrök fegyvert használtak és husz sztrájkolót lelőttek, ötvenet súlyosan megsebesítettek.

A rifkabilok is megmozdultak Afrikában.

Párizsból jelentik: Franciaországban nagy nyugtalanságot keltenek az északafrikai gyarmatokról érkező hírek, amelyek a bennszülött lakosság körében észlelhető nyugtalan-

Ha a gyermekeknek hiányzik az erő

ez nem saját hibájukból eredő tünet, hanem abban keresendő, hogy a szervezet megsínyli a szervei hiányt, amelynek gyógyítása a szülők kötelessége még akkor, amikor a gyermek fejlődésben van. Hogy ennek a szükségletnek a legjobban megfelelhessenek, szükséges egy erősítő szernek megfelelő adagolása. Erre a legalkalmasabb a „Tonoglobine Irradie” amely megvalósította azt a tökéletes összetételt, mely a legfontosabb erősítő szereket tartalmazza: májki-vonat, hemoglobina, ergosterina, cola, coca, china, amelyek mind elősegítik az étvágyat, növelik a vörös vérszöveteket és az egész szervezetet megerősítik.

A „Tonoglobine Irradie”-vel egy kúra nemcsak megakadályozója a gyengülésnek és vérszegénységnek, hanem a teljes gyógyulást eredményezi.

hatalmat, vállalja a közvetítő szerepet a köztársasági kormány és a fölkelők között.

Legújabb hírek szerint a fölkelők elfoglalták Marbella városát is. Badajoz polgári kormányzója, aki futva menekült a benyomuló fölkelők elől, szívögroszt kapott és kórházba szállítani.

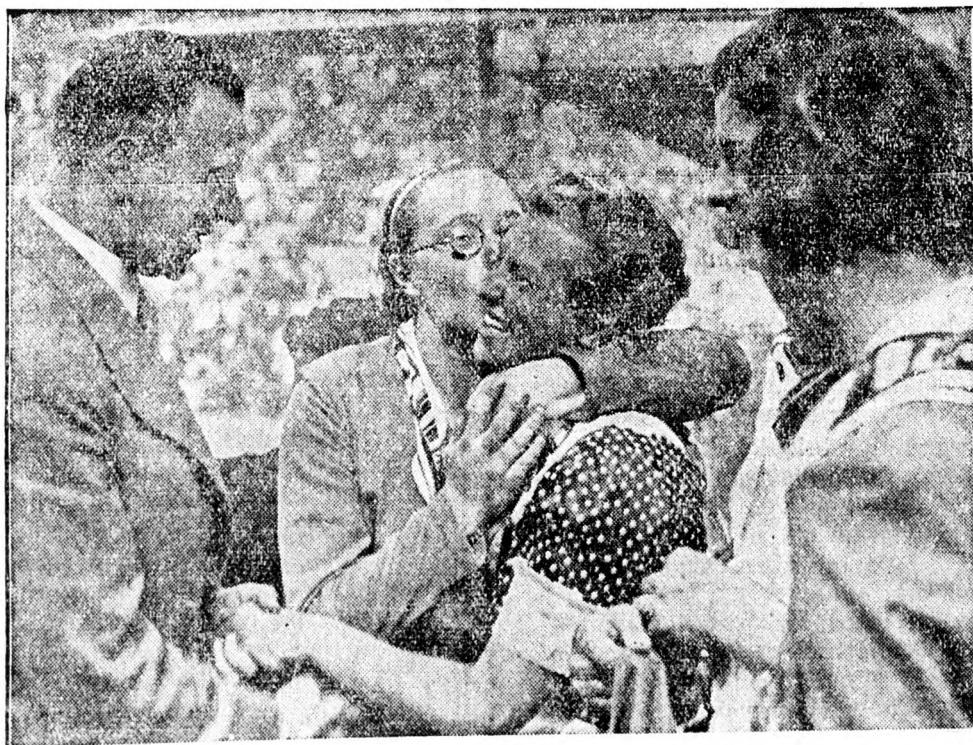
ságról szólnak. Hire jár, hogy a rifkabilok ismét fölkelésre készülnek. Mivel Franko tábornok sok idegen légionistát szállított át a spanyol Marokkóból Spanyolországba, ez a szélső arab nacionalista vezéreket arra bátorította, hogy a bennszülött lakosságot felkelésre izgassák.

Bevonják az ezüst százeleéseket és nehezebben hamisítható nikkelpénzt veret a kormány

Bucuresti. Saját tud. Antonescu Victor pénzügyminiszter nyilatkozott tegnap este a sajtónak az állami pénzbekajátások jelenlegi állásáról. Eszerint az új költségvetési év eddigi hónapjaiban a behajtás távolról sem éri el a költségvetési előirányzatot s ezt a miniszter azzal magyarázza, hogy az ország lakosságának legnagyobb része földműves lévén, a mezőgazdasági munka teljesen lekötötte az adózókat, úgy, hogy ezekben a hónapokban a forgalom sohasem szokott olyan mértékű lenni, de később a behajtás új lendületet nyer.

Antonescu pontos számadatokkal kimutatta még, hogy a honvédelem alapjai biztosítva vannak.

A miniszter végül bejelentette, hogy tekintettel a forgalomban került sok hamis 100 leiesre, de figyelemmel költségvetési szempontokra is, a kormány elhatározta az összes ezüst 100 leieseket bevonását, amelyek helyett nikkelpénzt veret. Ezek, a miniszter szerint, nem lesznek olyan könnyen hamisíthatók s emellett a kormány 100 millió leies hasznot valósít meg ezzel, amit költségvetési célokra fordít.



Csák Ibolya olimpiai magasugró bajnoknő győzelme után viharosan üdvözlik honfitársai

Látogatás a bicsadi magányában élő nagy művésznél, Sovánka Istvánnál, aki harmadik díjat nyert a Mátyás-szobor pályázatán

Fadrusz levelei barátjához
Sovánkához

Az Olt melletti Bicsad községben szerény szivonultságban él több évtizede már egy 72 esztendő, igen kiváló művészember: *Sovánka Istvánnak* hívják. Sokan bizonyára meglepetten ütök fel a fejüket: *Sovánka István?* ... so-hase hallottam ... Csakugyan nem tartozik a közismert művészek közé. Pedig az, aki ezt a nevet viseli, a clujai Mátyás-szobor pályázatán a harmadik díjat nyerte el s munkája, melyet kivételre mingyárt a Fadrusz Jánosé után a legalkalmasabbnak talált a bíráló bizottság, ma is látható a clujai EKE-múzeumban.

Maga Fadrusz is így vizsgáltatta annakidején legyőzött versenytársát, aki egykori iskolatársa és jóbarátja volt:

— Ha én nem vagyok, Pista, te kapod meg a munkát.

Lehetetlen el nem gondolkozni a művészsors szeszélyén s különösen azon, hogy az eleinte egymás mellett haladó művész pályafutások bizonyos pontján csak kicsinynek tetsző különbségek és fokozatok milyen mérhetetlen távolságokat eredményeznek a karrier végén. Fadrusz János mint a régi Magyarország négy legszebb szobrának alkotója vonult be a magyar képzőművészet panteonjába. — egykori iskolatársa, a szintén kiváló tehetségű és valamikor nagy teljesítéseket ígérő *Sovánka István* pedig sétabotfogantyukat farag egy Olt melletti falucsukában, székel parasztleányeknek.

Vejenek házában lakik Bicsadon. A lakás annyira tele van munkáival, hogy múzeumnak is zsúfolt lenne. Sűrűn egymás mellett állanak jórészt fiatalabb és még nagyra törőbb éveiben készült szoborművei, amelyeket az elgondolás emelkedettsége, az alakok csoportosításának nemes egysége s a kidolgozás gondossága jellemez. A falakat pedig festményei lepik el: jól megrajzolt és erős jellemfestésre való törekvést eláruló arcképek, merész kompozíciók, amelyekben a régi művésznemzedék becsúgya tükröződik, a modern festészet hatásait itt-ott enyhén már mutató tájképek, bizony egy-egy giccs is a későbbi évekből, a falusi elszigeteltségben, magárahagyottságban alig kivédhető ellaposodás eredményeként.

— Hogy került művész úr Bicsadba? — kérdezzük.

— *Harminc évvel ezelőtt*, — feleli — egy üvegyárat vettem itt át, amelyben művészileg maradt és égetett üvegedényeket akartam gyártani. De belebuktam a vállalkozásba. És itt rekedtem a falun, Isten háta mögött.

Sovánka István a legkiválóbb magyar szakemberek közé tartozik az iparművészetnek ebben az ágában, amit nemcsak a bicsadi kis múzeumban látható, remekbe készült s Romániában sehol ily tökéletességgel elő nem állítható díszes üvegedényei bizonyítanak. Egy magyar üveg- és agyagiparművészeti szakközlöny 1904. évi karácsonyi száma ezeket írja róla:

„... *Sovánka István* szépen maratott munkái a milenárius, a torinói, a szegedi kiállításokon érmet, jutalmat, oklevelet s a legutóbbi st.-louis-i világkiállításon aranyérmet szereztek zseniális tervezőjüknek, szerzőjüknek.

... Az anyag lelket kap e művész kezében. Maratott alakjai élnek, mozognak, virágjai szinte illatot terjesztenek.

... Az Iparművészeti Társulat felhívására 20 darab különféle alakú vázát, haltartót, gyümölcstálat stb. állított ki a st.-louis-i világkiállításon s valamennyi művét a művésziesen tökéletes munka, a páratlan színhatás, a természetes szín jellemzi... *Sovánka* 5-6 színnel átfogott üvegtárgyakon oly eredményt tud felmutatni, alakjai oly plasztikusan válnak ki, s általában tárgyai oly magasfokú művészi kvalitásról tesznek tanuságot, hogy Gallénak, a kontinens legnagyobb üvegművészeinek legmértőbb utódja ő.”

A cikk befejező soraiban megemlíti, hogy „*Sovánka Istvánnak* mint szobrásznak és faragónak is meglehetősen híre van s többek között a Mátyás-szobor pályázatán a harmadik díjat nyerte el pályaművével.”

— Részvettem — magyarázza nagyszerűen az ősz művész. — a budapesti *Vörösmarty-szobor-pályázat*on is. Ott a második díjat nyertem el.

Kicsit elgondolkozik, majd mosolyogva, megbékülten, mint aki semmi fájdalmat sem érez már amiatt, hogy művészi pályája csak Bicsadig ívelt, így folytatja:

— Valamikor sok becsúgygyal, nagy reményekkel dolgoztam. De az élet kis és nagy csalódásai, fáradalmi, megpróbáltatásai lassankint letörtek az ember lendületét. Tessék elképzelni. Harminc esztendeje élek ebben a faluban s évek, mondhatnám évtizedek multak el anélkül, hogy a művészvilággal bármilyen kapcsolat tarthatam volna fenn, sőt anélkül, hogy képzőművészetről hozzáértő emberekkel beszélgethettem volna. Ez visszafejleszti az alkotóképességet.

— Mégis, — kérdezem, — mivel foglalkozik itt a művész úr?

— *Ezermesterkedek*. Magamfajta iparművész mindenhez ért. Attól kezdve, hogy megjavítom a kis cselédleány eltört melltűjét, finom asztalosmunkákon és fa-faragásokon keresztül egészen addig, hogy megpályáztam a most épülő bicsadi új görögkeleti templom fal-festményeinek elkészítését, mindenfélével foglalkozom.

Ez a templomfestés különösen dédelgetett, kedves gondolata, lelki ügye a bicsadi ezermesternek. Évtizedek óta nem állott ilyen nagy és méltó feladat előtt. Megfiatalította, új életkedvet és termelő ihletet lobogtatott fel benne a pályaterv elkészítésének munkája. Művészeti történeti tudást frissít fel magában, szakmunkákat olvas, a biblia verseit mormolgatva a módok Jézus életéről és az apostolok cselekedeteiről s vázlatkönyvébe szüntelenül új és új csoportosításban sorakoztatja fel a szentek alakjait, akiket a templom építetői a falakra akarnak varázsoltatni.

— Jól meg akarom csinálni, ha rám bízák, — mondja átszellemülten.

A műhelyben

Fürgén bevezet a ház végében lévő műhelybe. Gyalupad, fazekas korong, esztergaszerszámok, rajztábla, festőállvány művészi összeállításban zsúfolódik itt. A szobácska közepét egy félig kész, nagy-munkájú, pompás faragásokkal ékesített íróasztal foglalja el, amely egy környékbeli földbírtokos rendelése. S a polcon a görögkeleti templom fal-festmény-tervezeteinek göngyölegei. Megmutatja őket.

— Nagyon tetszik a pályatervem az illetékeseknek. S hozzá: igen-igen olcsó ajánlatot tettem. Negyedannyiért megcsinálom, mint a pályázó román művészek. S mégis aggódom, hogy nem kapom meg a munkát.

Egészen elfoglultá, szórakozottá teszi *Sovánka István* a templomfestés terve.

Alig tud figyelni kérdéseimre, pedig én faggatni szeretném, hogyan emlékszik vissza *Fadrusz Jánosra*, milyen kapcsolatai voltak vele, hogy viselkedett a titáni mester, mikor műveit érlette magában, vagy amikor megmintázta őket.

Sovánka János csak ennyit mond:

— Együtt jártunk a Zay-Ugrócz-i iparművészeti iskolába, jó ötven évvel ezelőtt. Nagyon jó barátságban voltam vele s fiatal művészeinkben is sok időt töltöttünk együtt. A barátság megmaradt azután is, hogy ő a legelső helyre küzdötte fel magát. Leveleztünk is. Egész köteg levelem volt tőle, de vagy tízenket-

* *Gyomorhurtnál, gyomorsavtúltengésnél és felbőgésnél* reggel felkeléskor 1 pohár természetes „*Ferenc József*” keserűviz az emésztőcsatorna tartalmát feloldja és levezeti, a bélmozgást elrendezi, az anyagcserét megélénkíti és friss közérzetet biztosít. Az orvosok ajánlják.

tőt elküldöttem annakidején *Lázár Bélának*, *Fadrusz* életrajzírójának, a róla való visszaemlékezéseimmel együtt. E levelek s főljegyzéseim meg is jelentek a *Fadrusz-életrajzban*. Most már nem is tudnám ezeket a régi élményeket olyan elevenen visszaidézni emlékezetembe... De két levelet ma is őrzök. Itt vannak.

Előkerülnek az almáriumból a több mint harminc éves levelek. Régi bélyegek, régi pecsétek — és *Fadrusz János* kissé elnagyolt, de olvasható kézírása.

Naphegy. (kelet nélkül,

Kedves Pista barátom!

Igy van ez az életben: az ember többnyire csak akkor ír barátjának, ha kell neki valami tőle. Én is úgy vagyok most.

T. i. arra akarlak kérni, mert Te olyan ezermester vagy, főzél nekem egy jó fehér viaszkot (ne sokat, csak próbára) és ha sikerül, akkor küld el azt a darabkát és a receptjét, de pontosan felírva.

Kérlek szépen, csináld meg nekem ezt mentül előbb, mert nagyon kell, amit az ember pedig úgy vásárol, az mind száraz, rövid és bőrt kap, meg nem marad fehér, Te biztosan eltalálsz a módját.

Küldök majd érte a *Wenkheim* lovaszoborról egy fotografiát, meg a *Krisztusról* is, ha még nem kapál belőle.

Hát Te mit csinálsz különben? Irj egy jó nagy levelet, mindenről. Az én szegény kis feleségem... több mint négy hete fekszik. Ti hogy vagytok? Add át kedves nődek üdvözlőmet, az én feleségemtől is.

Ülél barátod:

János.

Sovánka István ezt a magyarázatot fűzi a levélhez:

Fadrusz látta a fehér viaszkot, amellyel a *Mátyás-szobor* pályamunkáját készítettem s minthogy abban az időben Pesten nem lehetett jó mintázó viaszkot kapni, úgy gondolta, hogy az én receptemmel kiegészítheti magát. Nem is csalódott. Mint ahogy a második levél tanúsítja, az én készítményem bevált. Tudtommal nemcsak *Fadrusz*, hanem más szobrászok is sokáig az én viaszkkal dolgoztak Pesten.

A második, 1901 okt. 13-án kelt levél három oldalát a feleségével íratta meg *Fadrusz*, ügylátszik, ő nem is szándékozott írni. Először csak ennyit írkantott a megszólítás fölé:

A viaszok nagyszerű.

S aztán így következnek *Fadruszné* sorai.

Kedves *Sovánka!*

Az uram nagyon el van foglalva, azért nem írhat, így én kérem önt, az ő nevében, hogy küldjön neki éppen annyi fehér viaszkot, mint most küldött, éppen olyan legyen, mint az előbbi volt. Itt mellékelek egy kis mintát belőle, hogy tévedés ne lehessen.

János nagyon kéri, hogy: ha lehet a leggyorsabban küldje, mert fél, hogy kifogy neki munkaközben.

Ugye, szíves lesz ezt megküldeni neki, mert nagyon kell!!!

János üzeni, hogy a faragott keret árát még nem küldheti, mert a gróffal még nem beszélt, miután itt az üveget még csak most csiszolják belé.

Isten vele, kedves feleségével együtt szívesen üdvözl!

Fadrusz Jánosné.

János a viaszkkal nagyon boldog.

A levél utolsó oldalán *Fadrusz* sebtében odavetett sorai olvashatók. A végén úgy látszik, mégis időt szakított, hogy ő maga is írjon.

„Kérlek, édes *Pista*, csináld meg a viaszkot rögtön, rémítő módon fogy a viaszok, de az idő is, nekem egy napot sem szabad vesztenem. Hát nagyon kérlek, csináld rögtön és küld rögtön.

Igaz barátod:

Fadrusz

Sovánka István látható elégtétellel tölti a, hogy legalább azt a viaszkot ő főzhette, amelyből messze föléje szárnyalt egykori iskolatársai műveit mintázta.

János Béla.

HÍREK

Központi szerkesztőség, kiadói hivatal és előfizetés teljesítési helye
Oradea, Strada Regele Carol II. 3.
ELŐFIZETES ÁRAK. Bolívidőn: Egész évre 200, fél évre 100, negyedévre 210, egy hónapra 70 lej.
 Magyarországon: Egész évre 50 P., fél évre 25 P., negyedévre 12 P., egy hónapra 5 P. Vasárnap és ünnepek 24 fillér.
 Postatakarékpénzárny csekk számlánk száma: 80.037.
 Telefon: 27.

Felelősszerkesztő: **PERÉDI GYÖRGY**
 Cluj szerkesztő: **dr. Sulyok István**
 Cluj, Piața Unirii 13.

Kéziratokat nem ösztönözünk meg és nem adunk vissza.
 Csekke válaszlevegővel megválaszoljuk.

Időjárás

Az időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: A nyugati és északnyugati szél gyengül, többfelé — főképpen keleten — eső. A hőmérséklet keleten emelkedik.

Megelőzni könnyebb, mint gyógyítani. Ne mulasszon el tehát egy olyan hajápolószert használni, amely a haj táptalaját, a fejbőrt gyógyítja, táplálja és erősíti. Ilyen hajápolószert a Tarpan hajcsepp.

Zürichi zárlat. Párizs 20.20 háromnyolcad, London 15.43 egyegyed, Newyork 306 hétnyolcad, Brüsszel 51.70, Milánó 24.17 fél, Amszterdam 208.30, Berlin 123.40, Bécs — schilling 57.20, Prága 12.68, Varsó 57.60, Belgrád 700.

Pacha püspök hazatért. Timisoara. Saját tud. Pacha Agoston dr. megyéspüspök Karlsbadból, illetve Satu-Mareről hazatért rezidenciájába.

Lapunk legközelebbi száma Nagyboldogasszony ünnepe miatt hétfőn fog megjelenni

Búcsú Episcopia-Bihoron. Vasárnap lesz Episcopia-Bihor községben a katolikus templom búcsúnappja. A templomot még Schlauch Lőrinc bíboros építette a Szent Lőrinc a templom védszentje. Oradeáról több zarándoklat indult vasárnap reggel Episcopiára. A zarándokcsoportok a Szent József-telep kulturházánál fognak gyülekezni reggel nyolc és fél kilenc óra közt. Indulás fél kilenc órakor. Episcopián az ünnepélyes szentmisét Zitzmann Ferenc püspöki titkár celebrálja, szentbeszédet mond Gálffy Sándor plébános. Kéri a város katolikus híveit, hogy minél nagyobb számmal jelenjenek meg a búcsún.

*** Felvétel az albaiuliai római katolikus „Mallath” fiuliceumba és a vele kapcsolatos jörményü és olcsó internátusba még eszközölhető az 1936—37. tanévi beiratásokig, amelyek aug. 25—31-ig lesznek.** Megkeresésre tájékoztatást készségesen küld a Liceul rom. cat. „Mallath” Alba-Iulia 2.

Aranylakodalmom. Timisoara. Saját tud. Vasárnap Bohnert István köztisztviselőben álló 84 éves hádogasszony tartja meg aranylakodalmát 70 éves feleségével szűz. Dellinger Lujzával. Bohnert egy életen keresztül lelkes tevékenységet fejtett ki a paraszervezetekben és parancsnoka volt a helyi önkéntes tűzoltóságnak. Jelenleg is világos elnöke a Mária-Radna-zarándokgyülekeletnek a disztázia a halvárosi római katolikus hírközlőszéknek. Amikor 70-ik évébe lépett, az iparosságok általános tiszteletére avatta a hádogasszonyok napját.

Brazíliai kommunisták érkeztek Párizsba és szétszaladtak a rendőrség kezébe. Párizsból jelentik: Le Havre kikötőben 4 ezer kikötőmunkás körülfárta a kerületi rendőrkapitányság épületét és arra kényszerítette a rendőrséget, hogy engedje meg hét Brazíliából kiutasított kommunista partraszállását. Ezek a kommunisták Franciaországon át Svájcba akarnak utazni. A brazíliai kommunisták ezután a San-Pierre pályaudvaron megtámadták a kisérőkre kirendelt rendőröket és elmenekültek. Eddig csak kettőt sikerült közülük elfogni.

„Csoda” történt a pesti ferencvárosi Kiserdő szegényesi közút. Budapestről jelentik: A ferencvárosi Kiserdő vályogviskóinak világában csütörtök délután „csoda” történt. Az apró ház között egy nagy szürketaxi jelent meg, amelyben a gépkocsivezetőn kívül töen üttek. Egy holland család és magyar vezetője. Az autó utasai kolbásszal, vinstíval, kenyérral és kekszszel vendégelték meg a szegény embereket, majd pénzt osztottak szét közöttük. A holland jóltek nem árulták el nevüket. A szegények virággal koszorúzták meg a gépkocsit. A holland család pénteken reggel elutazott Budapestről, ahova minden évben visszatér. A ferencvárosi Kiserdőben pedig még most is izgatottan beszélnek arról a „csodáról”, amelyet a holland család látogatása idézett elő.

Az angol király útja. Belgrádból jelentik: Az angol király dalmáciai tartózkodásával kapcsolatban különböző híresztelések tartják magukat a király legközelebbi tervét illetően. Csütörtökön megérkezett Sebenicó kikötőbe Eduárd király személyes barátjának, Duelay lordnak jachtja. Ebből azt következtetik, hogy a király visszatér Sebenicoba. Görög lapok jelentése szerint Eduárd király Korfuba is ellátogat és ott találkozni fog György görög királlyal.

Angol tudósok Romániában. Bucuresti. Saját tud. A London the Play nevű tudományos egyesület egy 18 tagu kutató csoportot küldött ki Romániába, Fleure manchesteri egyetemi tanár vezetés alatt, hogy itt társadalmi, néprajzi, régészeti kutatásokat végezzen. A tudós társaság székhelyétől, illetve tevékenységének központjától 10 napra Curtea de Argest választotta ki.

Kétféle „éljen” a francia kamarában. Párizsból jelentik: A képviselőház csütörtök éjszakai utolsó ülésén, az ülészakot berekesztő felirát felolvasása előtt Blum miniszterelnök meglepéssel tekintett vissza a kamara munkájára. Az ülés végén a baloldali képviselők élénken megjelenezték a miniszterelnököt, a jobboldaliak pedig „éljen Franciaország”-ot kiáltottak. Az ülést október vége előtt nem hívják össze.

*** Pályázat tanítói állásra.** A deji — Jud. Someș — római katolikus egyházközség iskolaszéki elnöksége az elemi fiúiskola második tanítói állására pályázatot hirdet. Javadalom hav 1600 lei. Pályázati határidő 1936. augusztus hó 25. Dej, 1936. aug. hó 11-én. Dr P. Vitéz Berárd iskolaszéki elnök.

Mit csinált az angol külügyi államtitkár Berlinben. Londonból jelentik: A Times foglalkozik Sir Robert Wansittard, angol külügyi államtitkár berlini látogatásával. Megállapítja, hogy az angol politikus berlini tanácskozásai általános keretben mozogtak, de a tanácskozásoknak mégis nagy jelentőségük van, mert sikerült bizonyos téves véleményeket helyesbíteni és az angol—német együttműködés alapját kiszélesíteni.

A sírköztulajdonosok Oradeán bekerítik az olcsói temetőt. Oradea város legrégebbi és legnagyobb temetőjének az olcsói temetőnek bekerítésére sohasem akadt pénz a város pénztárában. Tolvajok, csirkefogók éjjeli tanyája volt mindig és átjárója van rajta keresztül a külvárosi részeknek, ami miatt a sírok virágdíszait s a fejfákat megőrizni nem lehetett sohasem. A mostani gondnok kutyával és puskával: vődi éjszakaiként a temetőt a sírtolvajoktól, perze meddő ez a küzdelem a nagy területen. Most mozgalom indult meg, hogy a sírköztulajdonosok a saját költségükön bekerítetik a temetőt s ezt pénteken Fogas Jusztin, a kulturügyosztály főnöke be is jelentette a városi tanács ülésén. A bejelentést a tanács köszönettel vette — de nem jutott eszébe egyik tanácsosnak sem, hogy talán a városnak is illele valamivel hozzájárulni. Ennek az az oka, hogy a tanácsosok között egy síncs, akinek valakije is főküldnek ebben a nagy temetőben. Elhatározta ezután a tanács, hogy három illemhelyet építtet, mert a régiéket már több mint egy éve, eladták valahova. Az egyik illemhelyet Pintér István építész, a másik kettőt Altnöder Endre mérnök fogja építeni. Árlejtés után a színház melletti benzinkutat Madarasi György nyerte el öt évre 54 ezer lejért, a Goga-utcait pedig az Unirea 29 ezer lej évi bérért. A tanács az árlejtést jóváhagyta.

Egy vontatóhajó kettészelte a másikat a Dunán. Bucuresti. Saját tud. A Dunán Cernavoda közelében súlyos hajózási szerencsétlenség történt. Szerdára, 12-re virradó éjjel Galatiából a Duna folyásának irányában elindult a „Duna” nevű magyar hajó, a Magyar Polym és Tengerhajózási Társaság tulajdona. Vele szemben pedig Galati felé tartott a „Ceaslau” nevű román vontatóhajó, üres uszályval. Mindkét hajó szirénái állandó jelzéseket adtak le, tekintettel arra, hogy igen közel kellett elhaladniuk egymás mellett. A sötétség kövfekeztében azonban, mint galati jelentés közli, a magyar hajó nekiment a román hajónak és azt kettétörtte, úgyhogy a román hajó néhány perc alatt elsüllyedt. A kapitány és a hajó egész személyzete a vízbe ugrott, mire a magyar hajó mentőcsónakokat bocsátott a Dunára s és valamennyiüket a fedélzetre mentette. A MFTR egy kiküldötte és a braiiai kikötőparancsnokság egy delegátusa együttesen folytatták le a vízszelátot annak megállapítására, hogy ki terhel a felelősség?

Leégett egy fűrésztelep. Satu-Mare. Saját tud. Ideérkezett jelentések szerint a cseh Máramarosban Taraoköz községben gyújtogatás következtében leégett Krausz Simon fűrésztelepe. A gépház, az irodaépületek, a munkáslakások s a felhalmozott faárú a tűz martaléka lett. A kár meghaladja a félmillió csekkoronát (két és félmillió lejt).

7 olcsó nap

Băile Episcopesti-be

(Püspökfürdő) — Oradea mellett

Viktoria szállodába 900 Lei
 Transilvania » 1085 »
 Dacia » 1225 »

A hét olcsó napos kurában bennfoglaltatik

napj háromszori étlap szerinti étkezés.
 Lakás-, gyógy- vagy hullámfürdő.

Az olcsó hét napos kura augusztus 22-én kezdődik, a fenti árak mellett október 15-ig hosszabbítható.

50 % vasuti kedvezmény a visszautazásnál

Kivánatra orth. kóser étkezés.
 Forró iszapfürdők és pakkolások.

Románia egyetlen Hullámfürdője.

Egy cigarettavég miatt leégett egy szalóüzlet. Satu-Mare. Saját tud. Skrabatovite Endre szalonak a Berthelot-utcán levő üzlete, szerdán este zárás után kigyulladt és teljesen leégett, amíg a járőkelők észrevették és értesítették a tűzoltókat. Tizenharc rend ruha, nagyobb mennyiségű szövet, gépek s más felszerelések pusztultak el. A tüzet állítólag egy eldobott cigarettavég okozta.

*** Hosszu idő óta fekvő betegek a természetes „Ferenc József” keserűvizet nagyon szívesen iszik és annak gyors, biztos és mindig kellemes hashajtó hatását általánosan dicsérik.** Az orvosok ajánlják.

Volt hadifoglyok névsorát hozták haza Oroszországból. A timisomegyei Denta községbe most érkezett vissza Oroszországból búszévi fogság után B a n y á s z Simon ottani lakos, aki amióta Galiciában a világháboru alatt fogságba esett, a szovjetoroszországi lövenskanesi bányákban dolgozott. Elmondotta, hogy ezekben a bányákban mintegy száz romániai illetőségű hadifogoly van és ezek megígértették vele, hogy mindent el fog követni kiszabadításukért. Bányász maaárv, hozta társainak névsorát és ebből közülük azokat, akiknek illetőségi helye országrészünkben van. Caras megyéből: Dogg Péter Aninázol, Bodog Pál Nadrag községből, Izsák Vince Nadrag községből, Izsák Márton Zugand községből, Nicoara Laie Faget községből, Vormittag Péter az aradmegeyi Glogovac községből, Tompa László Halmagiuból, Milovics Mihály Vingaró, Gál András Vingaról, Perza Pál Sannicolai Micról, Bartos István Huta községből, Kocsis György Gilvacs községből, Izai István Surdieról, Imba László Clucarliuból, Mitáz Antal Estiaról, Fülöp Simon Negrestiből, Simon László Doba községből, Banca Pál Magurából, Simon Fülöp Ronca községből, Székely Gábor Sft-Gheorgheról, Morár Ioan Sanmartinból, Sece Károly I. G. Ducaról, Gál András a bihormegyei Lesből, Mainrtek Sándor Rosia községből, Bihor megyéből: Koma Pál Oradeáról, Révai Pál Diosigról, Király Mihály Crierából, Both László Zalauból, Kamaros János Targu-Muresről, Kálmán Sándor Sudul de Campie, Lakatos Sándor Alba-Iuliaról, Farkas László Negrestiből, Dragoș Ioan Feldiaráról és Rudl Pál Sambata de Josról, Dick Valér Vasilie községből. Ez a névsor valószínűleg nem teljes, hanem még nagyon sokan vannak, akik ott szenvednek s akikről hozzátartozók talán azt hiszik, hogy réc elpusztultak, de nem tudnak hazajönni megfáradt iratok nélkül, amiket a követség utján innen kell megküldeni.

Halálozás Oradeán. J u h á s z Gyurika meghalt. Temetése augusztus 15-én lesz („Caritas”).

Ghilea Elisabetha 21 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap délután lesz a közkörházból. (Erdélyi „Concordia”).

A cigányok dalolva hajtottak neki a motorosnak. Timisoara. Saját tud. A timisoara—crucenti vasútvonalon Parta és Peciu-nou között egy szekér, amelyen egy egész cigánycsalád ült, a teljes sebességgel közeledő motoros elé került. A cigánycsalád Idoldi János és felesége s öt gyermeke igen vigan voltak a kocsiiban. Daloltak és teljesen lekötötte figyelmüket a dalolásuk. Csak az utolsó percben vették észre a veszedelemet. A cigány erre teljes erejével übötte-verte a lovakat s nekihatott a motorosnak. Ez a lovakat a szó szoros értelmében széteszaggatta, a szekeret felborította s utasait az utzéll árokba röpítette. Így a cigányok valamennyien megmenekültek, azonban természetesen a zuhanástól különböző sérüléseket szenvedtek.

Strandok felett nem szabad repülni. Bucuresti. Saját tud. A román repülésügyi vezérigazgatóság eltiltotta, hogy akár katonai, akár polgári repülők azzal szórakozzanak, hogy a strandok, különösen a tengerpart népes főveny-partja felett repülőmatványokat végezzenek s néha egészen alacsonyan repülve, veszélyeztetessék a fürdőzők életét. Ez a szórakozás ugyanis az utóbbi időben nagyon divatosá vált.

A timisoarai mérgekverő asszonyok ügye. Timisoara. Saját tud. Néhány hónappal ezelőtt megírtuk, hogy a Mehala-külvárosban két asszony, Weiszné Bittenbinder Erzsébet és Neukomm Mária, mint a vizsgálat során maguk is beismerték, szegény mosónőket, magános embereket, akik nélkül laktak, halál esetére bebiztosították, majd nadragulyával megmérgezték és a temetkezési segélyt felvették. A vizsgálóbíró számos exhumálást és boncolást rendelt el s a vizsgálatot is befejezte. Arról volt már szó, hogy még a nyári szünetben megtartja a törvényszék a mérgekverő asszonyok bűnperében a főtárgyalást, a vádiratot azonban most a főügyészség visszaküldte a vizsgálóbíróknak azzal, hogy a gyilkosságon kívül biztosítási csalás címen is emeljen vádat. Így a főtárgyalás előreláthatóan csak szeptemberben lesz megtartva — addigra a vádnak a részét is kidolgozza a vizsgálóbíró.

Gyermekrabló nők tartják izgalomban Iasi közönségét. Bucuresti. Saját tud. Iasiban egy idő óta titokzatos gyermekrablóbanda működik. Nem telik el hét, hogy ne tűnjék el egy-egy gyerek, akinek aztán soha többé nem akadnak a nyomára. Az elmúlt két jócsaládból való gyermek tűnt el nyomtalanul. Az egyik hét, a másik nyolc éves. A rendőrség tehetetlen a rejtélyes bandával szemben s azt se tudta megállapítani, hogy a gyermekrablók, akik a jelek szerint jólöltözött nők, mit csinálnak zsákmányaikkal?

*** Felvétel az oradeai „Szent Vince” fiúnevelő-intézetbe.** Felvesz elemi, Gojdu liceum és más középiskolákba járó rendes bentlakó növendékeket. Az intézet eddig bevált pedagógiai módszerei és növendékeinek szép tanulmányi előmenetele biztosítja a sikert. Egészséges lelki és testi nevelés, jó ellátás, állandó orvosi ellenőrzés, naponta többszöri egyéni és csoportos tanítás. A helyek korlátozott számára való tekintettel tanácsos a növendékeket minél előbb előjegyeztetni. Részletes írásbeli tájékoztatóval készséggel szolgál a „Szent Vince” fiúnevelő-intézet igazgatósága. Oradea, Str. Nogăli No. 3. Telefon: 6-12.

Timisoarai országos vásár. Saját tud. Csütörtökön kezdődött a timisoarai nyári nagyvásár. Az első éjszaka nagy eszései meglehetősen ártottak a látogatóknak. A vásárra felhajtottak mintegy háromezer lovat, harmadfelezer szarvasmarhát és körülbelül kétezer sertést. Az árak a következőképpen alakultak ki: Igásló párja 7—12.000 lei, luxusló párja 22.000 lei, hizott marha párja 25.000 lei, ígásmarha 16—18.000 lei párjával, tehén darabja 3—6000 lei, borjú kilója élősúlyban 13—14 lei, sertés kilója élősúlyban 18—25 lei. Délig mindössze hat hatszáz különböző járulat átirása történt. Az exportőrök bejelentése szerint erről a vásárról hét vagonra szóló szarvasállat kerül kivitelre Haifába, három vagonrakomány pedig Németországba. Ezenkívül a bécsi piac számára két vagonnyi vágni való lovat vásároltak.

A vagonfoszogatók összejátszottak a nyomozó őrmesterrel. Bucuresti. Saját tud. Az utóbbi időben a bucuresti—giurgiu vonalon átlomászó tehervonatok vagonjait ismeretlen tettesek éjszakaról-éjszakára, napokon át feltörték és megdézsmálták. A csendőrség a Serban-Voda községbeli csendőrmestert bízta meg az ügy felderítésével. Mihalache őrmester meg is indította a nyomozást, de a helyzet nem javult. Erre két más őrmestert bíztak meg, akik néhány nap alatt rájöttek, hogy Mihalache őrmester összejátszik a betörőkkel és megosztják velük a zsákmányon. Rögtön letartóztatták az őrmestert és a betörőbanda tagjait. A vizsgálat eddigi adataiból kiderül, hogy a foszogatóknak igen sok bűntársa van: kocsmárosok, kereskedők, iparosok között, akik átvették tőlük a lopott árut. Az eddigi megállapítások szerint a csendőri vezérlete alatt álló betörőbanda mintegy 250 ezer lei értékű árut helyezett el, különböző orszádránál.

Klein Milada börtöndjeinek titka. Prágából jelentik: Oberheintél, a cseh-osztrák határon a vámszolgálatot teljesítő pénzügyőrök nagyarányú csempészést leplezték le. Egy wárnadri gyáros fiatal feleségének, Klein Miladának börtöndjeiben több mint hárommillió csehkorona értékű arany- és briliánskészert találtak. A hatóságok megállapították, hogy Klein Milada már többször kísérletezett ékszer-csempészéssel. Az ékszereket elkobozták s a csempésző ellen megindult az eljárás.

Meghalt Cristea Szilviusz volt timisoarai kerületi vasutigazgató. Orastien meghalt Cristea Szilviusz volt timisoarai vasutigazgató, a műszaki kerület vezérfelügyelője. Cristea vasutigazgató annakelőtte üzletvezetője volt a budapesti helyiérdekű vasutaknak, majd, amikor a Consiliul Dirigent szolgálatába lépett, Bécsbe küldték a vagonelosztó bizottságba. Néhány év múlva visszatérve, a timisoarai vasutigazgató-ság élére került, amelynek hatáskörébe Arad és Oradea is tartoztak. Annakidején influenzában feküdt betegen, amikor megbízatást kapott, hogy a román vasutat Belgrádban és Budapesten képviselje. Betegen utazott el, majd betegen szállt ki Orsova környékére, ahol hólavínak temették be a vasuti pályát. Ott a helyszínén maga vezette a munkálatokat s e közben baja súlyosbodott. Megtámadta a tüdőt. Így aztán ez év tavaszán nyugdíjazták Mos' özvegy édesanyjához utazott Orastiere, látogatába s ott érte a halál. Bizonyos, hogy erőse kézzel vezette az igazgatóság ügyeit és szími'ele visszaélt nem tört. A kereskedelmi világ s általában a közönség megértő támogatója volt és érdekeiket sikra is szállt. Soha nem tett külföldi utazást tisztviselői között azok nemzetisége miatt.

Francia könyv jelent meg Semmelweisről. Párizsból jelentik: Semmelweis Ignácnak, az anyák megmentőjének életét és működését méltató könyv jelent meg legutóbb André Sobel tollából Fievre: 42 fok. (Láz: 42 fok) cím alatt. Az igen érdekes könyv végigkíséri a lángelmű magyar orvos önfeláldozó munkáját, amellyel a gyermekágyi láz kórokozóját felfedezte, majd vázolja tragikus küzdelmeit, amelyeknek árán korszakalkító felfedezése az orvosi tudomány közkincsé lett. A francia szerző kiemeli, hogy a budapesti egyetem hajdani nagynevé tanárának felfedezése évtizedekkel megelőzte Pasteurnak, a fertőzéses hatókokokról szóló elméletét. André Sobel élénk tollal és meleg szívvel megírt könyve kegyetlen emléket állít a francia közönség előtt a magyar tudósra, akit az emberiség egyik legnagyobb jótevőjének nevez.

Légycsípéstől meghalt egy kereskedő. Zalaúri jelentik: Pir községben Cziger Ernő hőkereskedőt megcsipte egy légy. Bár a csipés helyén rövidesen megdagadt, tehát nyilvánvaló volt, hogy vagy hullamérget vagy valamely más mérget oltott be a légy a Cziger testébe, nem fordult azonnal orvoshoz, csak amikor már egész felső teste feldagadt. Ekkor már természetesen nem lehetett segíteni s rövidesen ki-szenvedett. Talán, ha azonnal orvoshoz fordul, amikor a csipés helye eltűszedett, operációval megmenthették volna.

*** A szépség táblázatát keres.** Minden nő tudja, hogy mily nehéz a megfelelő puderszint s mindenképp a haj, szemek és arcbőr festéséhez szükséges rouge-nak árnyalatát megtalálni. Ezt a komplikált problémát a legkönnyebben úgy lehet megoldani, hogy a Scherk által hosszú évek tapasztalatai során összeállított pudertáblázatot beszerezzi. Itt áttekinthető formában minden nőtípusnak tanács adatik. Tízian vörös vagy fekete, sötét, szőke vagy barna, kék, szürke, barna és fekete szemek részére, az arcbőr színárnyalatainak megfelelően mindenféle árnyalat képviselve van. Nagy örömmel állapítják meg, hogy ezen táblázatot minduntalan kézbe véve alkalmazni lehet, amikor az arcbőr a nap sugaráig vagy az idő viszontagsága következtében változik és ezért a legelőnyösebb puderszint ki akarják választani.

Igazán szép, igazán olcsó
ajándék

Jézus neked élek!

című legkedveltebb gyermekimakönyv
ara olcsóbb lett, csak 32 lei. — Igen
szép és csinos, egészvászonkötés,
arany nyomással. Minden 10 példány
után egy ingyen példány!

Kapható

Beszerezhető kiadóhivatalkában.

PÁLYÁZAT

a római katolikus kántortartató állásra: Palota (Oradea mellett.) Javadalma: a) 24457 kat. hold szántóföld; b) 12 köböl búza; c) 12 köbméter kemény tűzifa, beszállítva; d) I. kat. hold faiskola; e) évi 3000 lei; f) 1400 lei templomi stóla, g) 3 szoba, 2 konyha, kamara, fűszár, istálló, kert. Német képesítésű és német-magyarul kántortartó pályázhatnak aug. 20-ig, amikor önközlően jelenjenek meg kántori próbára. Az írásbeli: Palota, ud. Santandrei Jud. Bihor.

* A változás éveiben a rég bevált természetes „Ferenc József” keserűvíz nélkülözhetetlen háziszor, főként ha arra kell törekednünk, hogy az agy, a tüdő és a szív felé irányuló vértódlást ellensúlyozzuk, valamint hogy az emésztőszervek renyhe működése folytán a belekben beállott pangást biztos és enyhe módon megszüntessük. Az orvosok ajánlják.

RÁDIÓ

Az órákat romániai időszámítás szerint közöljük.

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 15.

Bucuresti. 7.30 Reggeli műsor. 12 Harangszó, egyházi ének. 12.10 Egyházi lemezek. 12.40 Gramofonlemezek. 13.25 Sporthirek és Szórakozóhelyek hírei. 13.40 Gramofonlemezek. 14.15 Hírek. 14.30 Gramofonlemezek. 15. Gazdáknak szakelőadás. 19. Időszzerű anyag. 19.15 Gramofonlemezek. 19.40 Felolvasás. 20. Beethoven: Fidelio, kétfelvonásos opera közvetítése Salzburgból. 22.30 Hírek. 22.40 Sporthirek. 22.55 Szórakoztató zene. 23.55 Hírek.

Budapest I. 10.30 Hírek. 11—11.55 Református istentisztelet. Prédikál: Muraközy Gyula lelkész. 12—13.15 Egyházi népének és szentbeszéd a Jézus Szive templomból. A szentbeszédet Bangha Béla dr. S. J. mondja. 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Hangverseny Zenekar. 14.45 Világhíradó. 15. Hanglemez. 16. Gazdáknak. 16.50 Zongora. 17.30 A Szent Jobb története. 18. Cigányzene. 19. Az olimpiai játékok záróünnepsége. 20. Szalonzenekar. 21.10 Tarka est. 22.30 Hírek. 23. Jazz. 23.45 Lengyel dalok. 24.15 Cigányzene. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ, AUGUSZTUS 17.

Bucuresti. 7.30 Reggeli adás. 13 Gramofonlemez. 13.25 Sporthirek. 13.40 Gramofonlemez. 15 Hírek. 19. Kis rádiózenekar. Bayer: A babatündér, egyveleg. Wieniawski: Kujaviak. Smetana: Az eladott menyasszony, táncszvit. Waldteufel: Eljen a tánc, keringő. Bartók: Román néptáncok. Sousa: Hadapródinduló. 20. Felolvasás. 20.20 A zene folytatása. Bellini: Norma nyitány. Fonchielli: Gioconda, tánc. Dvorzák: Két szav tánc. Rubinstein: Toreádor és andaluz. Strauss János: Császárkeringő. 21.10 Felolvasás. 21.25 Mendelssohn: D-moll zongorahármas. 21.25 Időszzerű anyag. 22.05 Badescu. Konstanca énekel. 22.30 Hírek. 22.45 Marcu-zenekar. 23.45 Hírek külföldre németül és franciául. 23.57 Hírek.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Harangszó. 13.05 Ének. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.40 Hírek. 17.15 Horváth Károly dr. előadása. 17.45 Pontos időjelzés. 18. Hegedű. 18.40 Somo dy Pál felolvasása. 19.10 Szalonzene. 20.30 Kiss Lajos felolvasása. 22.15 Hírek. 22.35 Kamarazene. 23. Időjárásjelentés. 23.50 Francia nyelvű előadás. 24.10 Cigányzene. 1.05 Hírek.

KEDD, AUGUSZTUS 18.

Bucuresti. 7.30 Reggeli adás. 13 Gramofonlemez. 13.25 Sporthirek. 13.40 Gramofonlemez. 14.15 Hírek. 14.30 Gramofonlemez. 15 Hírek. 19. Időszzerű anyag és gramofonlemez. 19.55 Felolvasás. 20.15 Thaler József csellózika. Mozart: Andante. Reger: Román. Moszkovszkij: Gitár. Grünfeld: Szerelmi dal. Brahms: Emlékezés Strauss Jánosra. Boulanger: Keleti tánc. 20.50 Időszzerű anyag. 20.55 A Lecca nővérek éneke. 21.15 Felolvasás. 21.30 Rádiózenekar. Wagner: Tannhäuser nyitány. Bach: Fuvola- és zenekari szvit. Cuclin: Rondo. 22.30 Hírek. 22.45 Csajkovszkij: VI. szimfónia. 23.30 Jonescu-Gaina zenekara. 23.45 Hírek külföldre franciául. 23.55 Hírek.

Budapest I. 7.45 Torna. Utána: Gramofon. 8.20 Étrend. 11 Hírek. 11.20 és 11.45 Felolvasás. 12.10 Vízjelzőszolgálat. 13. Harangszó. 13.05 Balalajkazene. 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Postás Zenekar. 15.40 Hírek. 17.15 Simon Blanka előadása. 17.45 Pontos időjelzés. 18. A Budapesti Kültelki Munkás Dalkör és a Kósbányai Vasmunkások Dalárdájának műsora. 18.50 Sárkány Oszkár dr. előadása. 19.20 Szalonzene. 20.30 Gárdonyi Albert dr. előadása. 21. Eysen Irén énekel. 21.30 Hírek. 21.50 Az Operaház tagjaiból alakult zenekar. 23.10 Időjárásjelentés. 23.15 Cigányzene. 24. Franciányelvű előadás. 24.15 Hanglemez. 1.05 Hírek.

AZ ÉLET HIV...

Hús esztendő...
Mint egy álom elrepültél, vissza, soha sose jössz,
Lánczörögve húzódtál fel mögöttem a csodahíd,
Elhagytam a játékvárat s döngő léptel indulok
— Ott a messzi láthatáron vaskéz int: az élet hiv.

Istenuccsal de szeretnék megégyeszer a rétre szökni,
Lepkét fűzni, labdát verni, békát vízbe hajigálni,
rongyos embert megcsufolni, fészket szedni, versenyt futni,
csendőrrablót játszani meg — nem tudom, hogy még mit is?
— De a messzi láthatáron vaskéz int, az élet hiv.

— Elindulnék — de az álmok visszahívna búcsúszóra,
Megcsókolni minden vesszőt, nádasit, fészket, patakot,
minden kedves utat, ösvényt, melyen csengő lány kacajjal
a szelet megszégyenítve gyermeklábam futkosott.

Elvinnék én magammal titeket, de csengő kacaj
a kocsitok s gyermeklélek ólén biztos éltetek,
Mit kezdenék a sors-zajban pinciny ezüst csengőtökkel?
A pénz félrevert harangja elnémítva bennetek.

Isten veled kedves otthon, Isten veled Édesanyám!
Szívem felét hogyha tudnám, ittenhagynám nálatok.
S ne féljétek, minden bajtól megvédelmez, meg fog óvni
lelketek mélyéről szakadt, forró búcsúcsókotok.

Elindulok s letörülöm szemeimnek könnyeit...
— Ott a messzi láthatáron vaskéz int: az élet hiv...

SZTUPKA J. TIBOR.

VEZÉRKÉPVISELET "EXCELSIOR" CALEA MOSZTOR 78 BUCUR ESTIG



Mindenkin segít és ön semmit sem tud róla?

Lotion Faciale Scherk

Tehát épp itt az ideje, hogy megismerje a Scherk arcvizit! Akkor az Ön arcbőre is rövidesen megjavul, teljesen tiszta lesz és olyan puha, mint a selyem. Problája ki azonnal! Üvegek 62°103°164°300°475

SCHERK

Hatvan év a szövetkezeti mozgalom szolgálatában

— Visszapillantás Szabó György pápai prelátus közéleti működésére —

Országrészünk magyarságának egyre fogyatkozó értékeit immár nem volna nehéz számbavenni s valahogy mégsem becsüljük meg, mégsem méltatjuk eléggé azokat, akik valóban értéket jelentenek s dolgozó, szervező erőt a transzylván magyar életközösségnek.

Széchenyi azt írja valahol: „A valódi érdemet nem határozza el az: ki miképp szólott, miképp írt, hanem mit szólott s mit írt s kivált hogyan élt s mit cselekedett? A tett tehát első, a szó második.” Széchenyi szavainak köbefaragott szobra lehetne az a nyugalomba vonult székelly főpap, akit nemrégiben búcsúztattott el Gheorgheni magyarsága. Szabó György apát-főesperesről, a sokoldalú s egész életét áldozatos munkában töltő lelkipásztorról van szó. Már a szövetkezeti mozgalmak kezdetén, egyik elindítója s legfőbb mozgatója volt a szövetkezeti eszmének s akadályt nem ismerve küzdött, dolgozott, a fáját jellemző kitarással és erőfeszítéssel, egész életén keresztül a szövetkezeti eszme megvalósításán.

Az utóbbi időben nagyon sok vezércikk, tanulmány jelenik meg a szövetkezeti gondolatról s a szövetkezés eszméjéről, mint a transzylván magyar életközösség gazdasági lehetőségének egyetlen kiútjáról. Ezekből a cikkekből sürgető panaszként hangzik ki, hogy miért nem valósítják meg ezt az eszmét, minden vidéken s minden faluban azzal az igyekezettel, amit nagy horderejű jelentősége megkíván. Éppen ezért is időszerű most rámutatnunk példaadásként, annak a főpapnak nemes alakjára, aki ötven vagy hatvan évvel ezelőtt már felismerte a szövetkezeti eszme jelentőségét, amely ma már a mindennapi kenyeret jelent s a reábizott néppel meg is kezdte megvalósítását. Fiedler István megyéspüspök egyik hérmautja során maga is rámutatott arra, hogy ma egyedül ezek az eszmék, Szabó György eszméi azok, melyek országrészünk magyarsága, de különösen a székelység számára gazdasági életlehetőséget jelentenek.

Szabó György pápai prelátus, apát-főesperes ugyan nyugalomba vonult a közelmúltban, de magas kora ellenére sem kapcsolódott ki eszméinek munkaköréből, hanem a magaalapította szövetkezetekben szinte fiatalos erővel és energiával tovább irányít, munkálkodik.

Őt kellene először megkérdeni és meghallgatni, hogy miképpen tudta a vezetésére bízott községekben a hitel- és fogyasztási szövetkezeteket, tejszarnokokat, gazdaköröket közel felszázaddal ezelőtt megteremtteni s hogyan

emelt föl, aránylag szegény községeket rövid idő alatt a legmódosabbak sorába; hogyan használta föl az elért eredményeket népjóléti célokra, mert mindenütt, ahol megfordult s a hitélet elmélyítésén dolgozott, aggmenházakat, árvagondozó otthonokat, szövetkezeti házakat, plébániákat, kápolnákat emelt, szülőfalujában pedig gyönyörű templom hirdeti, hogy a szövetkezetek hogyan szolgálják a népjóléti célokat.

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy ezek az eszmék lefoglalták és kimerítették szervezőerejét, hatalmas munkabírását. A szövetkezeti eszme apostola és terjesztője mindenütt irányító vezér tudott lenni. Magyarpartin elnök, státusi igazgatótanácsos, főesperes, plébános, misszionárius, városi tanácsos, különböző lapok és folyóiratok munkatársa és szerkesztője egyszemélyben. Hogy ezeket a hivatásokat vállalni tudja s egyetlen ember erejével be is tudja tölteni maradéktalanul a reája rótt feladatokat, nem számít meg éjt nappal téve, imádkozva dolgozni és tanulni. Közben naponta néha öt-hat gyűlésen is pontosan megjelent, elnökölt, irányított és buzdított. Rövid idő alatt el-sajjattította az államnelyvet és az is frappáns

meglepetést keltett, amikor egyik eszperantó gyűlésen szólásra emelkedett s mint az alkoholelleses liga elnöke, zengzetes eszperantó nyelven hatalmas beszédet mondott az alkohol gyilkos pusztításairól s az alkohol elleni küzdelemről. Ő maga, egész életében esküdött ellensége volt az alkoholnak és akár egy modern Don Quijotte, egy pillanatig sem szűnt meg küzdeni az alkoholizmus népbuító, romboló ereje ellen; házában maga sem tartott alkoholos italt s vendégeit gyümölcs-levekkel kínálta.

De nagyarányu és sokféle ágazó elfoglaltsága mellett arra is mindenkor jutott ideje, hogy híveit, akik sűrűn keresik fel ügyes-bajos dolgaikkal, segítse, vigasztalja és jótanácsokkal lássa el, mert elve, hogy üres kézzel senkit nem szabad elbocsájtani. Tizenkét tanerős iskolájának szellemi és anyagi gondjait féltő gondossággal viselte s mégis mindennap jutott ideje, hogy meglátogassa az aggmenházat és árváit s mindegyikhez volt egy-egy kedves szava.

Körülbelül huszonöt lelkipásztor mondhatja boldognak magát, hogy káplánja lehetett Szabó György apát-főesperesnek s az ő eszméinek tüzenél, lelkipásztori bölcsességénél melegedhetett.

Érdekes ezt az életére, egyéniségére és rendkívüli szorgalmára jellemző epizódot megörökíteni:

Szabó György elmulaszthatatlan kötelességének tartja minden hónapban megjelenni az egyházmegyei igazgatótanács ülésén s ott kerülete ügyéért harcolni; megfigyelték, hogy Szabó György mindig hatalmas börröndökkel felpakkolva utazik ezekre a gyűlésekre. Vajon miért, mit vihet ezekben az óriási csomagokban? Nos hát sikerült megtudni: ezek a börröndök tele vannak a különböző szövetkezeti tej-termékek mintacsomagjaival, „Havasi gypár” vajjal, trappista-, lika-sajjtal és a többivel. A tanácsgyűlések végeztével: egyik üzletből ki, a másikba be, de nemcsak itt, hanem máshol is, fürdő- és üdülő-helyeken — a székelly főpap elindul ügynökölni a szövetkezeti áruval, falusi híveinek gazdasági termékeivel. Ügynököl, ajánl, propagál, dolgozik és fárad a szövetkezeti eszme megvalósítása érdekében. Hogyan is mondja Széchenyi: „A valódi érdemet nem határozza el az, ki miképp szólott, miképp írt, hanem mit szólott, mit írt s kivált hogyan élt s mit cselekedett...” Ezért nagy ember, ezért igaz egyéniség Szabó György prelátus, aki most vonult nyugalomba s ezért tisztelik s ezért szeretik rajongva hívei is. Alakját példaképpen kellene odálikítani mindenkinek, aki a szövetkezeti eszmék megvalósításán fáradozik, ő pedig örömmel és boldogan segítene és igazítana helyre mindenkit, aki tanácsérő fordulna hozzá.

És még valamit. Szabó György még életében megérdemelné, hogy gazdasági iskolák, szövetkezetek és csarnokok homlokzatára kerüljön a neve

Figyelem!

Soha nem hallott olcsó áron szerzhető be a neves rádiószónok

Táth Tihamér

összes legkiválóbb művei.

Mélyen leszállított árak! Ritka alkalom!

Prédikációs könyvek:

| | |
|------------------------------------|---------------------|
| Krisztus király | 340 h. csak 240 lel |
| Tizparancsolat I. | 340 " " 240 " |
| Tizparancsolat II. | 340 " " 240 " |
| Hiszek egy Istenben | 340 " " 240 " |
| Hiszek Jézus Krisztusban | 340 " " 240 " |
| Hiszek az egyházban | 340 " " 240 " |
| A szenvedő és győzedelmes Krisztus | 340 " " 240 " |

Vidéki megrendeléseknél plus 15 lel portó

Részletfizetési kedvezmény.

Megrendelhető:

Kapható könyvosztályunknál

A vajudó szlovenszkói irodalom

írta: Rády Ervin

Nincs is két évtizede, hogy a mostani szlovenszkói kisvárosok partricius-házainak ablakából alkonyati órákban még Liszt-rapszódia, Wagner-akkordok, Mendelssohn-sonáták és még Schubert-melódiák csengtek ki. Mint kíváncsi kislány nem egyszer meg-megálltam a befüggőnyözt ablakok előtt s percekig hallgattam a kiszűrődő zenefoszlanókat. Néha sikerült be-belesni is és akkor antik bútorokon, művészi festményeken és gazdagon megrakott könyvespolcokon akadt meg a szemem. Kissé szentimentális, kissé „schöngestis” volt ez a szlovenszkói levegő, de aki egyszer elvetődött a falai közé, annak meg kellett éreznie, hogy ezek között a falak között ott volt a szellem és a kultúra. Itt tanultam meg szeretni a szépet s itt tanítottak meg mint kislány arra, hogy a könyv, a művészet, szent dolog.

Két évtized szaladt el azóta s ez a kétszer észtesztendő, mint az egész világon mindenütt, a szlovenszkói kedves polgári világot is meg-tépázta. Minden elszűrkült, minden megkopott, a szentimentális polgári világ idejelt-multa már s átvette helyét a neue sachlichkeit. Ma már hiába csatagolok órákhoz az ódon falak között, a komor vasredőnyökkel lezárt ablakoknál hiába hallgatózom, hiába várom, mint egykor, a régi melódiákat — a patriciu-sok ódon hajlékait megülte a némaság. A polgári világ meghalt s Szlovenszko sem maradhatott ennek utolsó fellegvára...

Érezzük és érezzük ezt mindnyájan, akik szerettük ennek dimbes-dombos országnak levegőjét, culeur local-ját s akkor, amikor a szlovenszkói kúriákon is lecsapódott a redőny, nagy elszárással indulnak neki néhányan fiatalok és öregek, hogy a világszerte most születő új életformák között megmentsenek egy darabot ebből a tipikus levegőből.

Az új jelszó lett: *lerakni a kisebbségi kultúra alapjait, amely ebből az ősi szlovenszkói szellemből táplálkozik*. Es erre a munkára jelentkeztek is a vállalkozók. Hivatottak és dilet-tánsok álltak sorompóba, hogy egy új kultúra magjait vessék el. Lassan egy új írói nemzedék is jelentkezett, akiket már a kisebbségi sorsba-hullás termékenyített meg. Fiatalemberek tűntek fel, akik értelmet akartak adni a kisebbségi kultúrának s akik lelkesedést vittek bele az el-elfáradó magyarságba. Az első kisebbségi magyar költő Övedy László volt. Még az iskola padjában ült, amikor fiatal lelke elé ismeretlen kérdések tornyosultak, de fiatalos élni-akarása, ereinek forró lüktetése nem engedte, hogy elsikkadjon, hanem odalökik az el-vonalba, az első kisebbségi nemzedék poétájának. Ő biztatja kitartásra azokat, akik nem hisznek a kisebbségi kultúra létjogosultságában s akik az első akadály után elcsüggednek. Ezek felé énekl:

*Gúnyolhat ármány, sirhat balga jós,
Én maradok
Süllyedő gályán utolsó hajós.*

A másik szlovenszkói programköltő, aki már tovább megy s a kisebbségi sorsot mint a magyarság nagy életiskoláját állítja be, amelyben megtisztulni, megedződni kell: Győry Dezső. Elsősorban a fiatalok felé fordul, mert tőlük várja annak az új magyarságnak a megszületését, amelyet magából kitermelni szeret. A kisebbségeknek adatott meg. A fiatalok a remény, nekik mondja:

*Csodálatos csillagok, botorkáló fiatal szikrák,
Másfényű, máslángú, másszínű tüzek,
Csülogjatok, éjjetek, szálljatok erre, szálljatok
arra,
Vár az ég, komor ég, fekete magyar ég.*

A kisebbségi sorsba vetett missziós hitet szélesíti ki ezután a harmadik fiatal felvidéki költő, Mécs László, aki szintén ekkor s a ki-

szlovenszkói magyar misszió tudatával és hirdeté-sével indul, csaknem egyidőben Győry Dezső-vel, s akit azóta már nem kell ismertetni, hisz egyetemes magyar érték lett.

Szabad-e csak irodalmi kritikát mondanunk, ha az első szlovenszkói költő-generációt méltatjuk? Vajjon szabad-e a poétika szabályai között megrostálnunk ezt a lelkes költészetet?

Ugy hiszem, azoknak van igazuk, akik ebben a költészetben többet látnak, mint „irodalmat”. Ez a fiatal költő-nemzedék adott hitet és akarást azoknak, akik elcsüggedtek és elfásultak. S ha az irodalom számára kevés örökkévalót alkottak, történelmi szerepük volt, mert a szlovenszkói magyarságot képviselték.

De az első költő-nemzedék széthullott. Övedy László tragikus véget ért, évek óta nincs az élők sorában, Győry Dezső elkallódott. Mécs László áll egyedül a vártán...

Hol vannak az új költők? Az új szlovenszkói írónemzedék hallgat. Jelennek meg könyvek, „saját kiadású” verseskötetek egész sorát jegyzi fel a könyvtársztatikus. De ezek a kötetek alig-alig találnak visszhangot. *Nincs új tehetség, aki megérezné az idő szavát s aki megteremtené az új szlovenszkói költészetet*. Pedig az egyre szebb és egyre komolyabb mozgalmak várják az új költőt. Kérdés persze, — mozgalom adhat-e költőket?

Némi biztató remények azonban mégis látszanak. Ha a líra — első bő ömlése után — elapadóban is van, a regényirodalom kezd gazdagodni.

A nagy szlovenszkói regény még nem született meg. Írók közül még nem emelkedett ki egy nagy egyéniség, — de azok az új regények, amelyek szlovenszkói írók tollából a közelmúltban hagyták el a nyomdákat, már biztató ígéretek.

Tamás Mihály és Darkó István új regényeiben már érezzük a tehetség erejét, amelyet szlovenszkó szelleme termékenyített meg. De mindez legfeljebb csak kezdet. Az elapadt líra után még várunk kell a szlovenszkói regény korszakára. Hogy az is eljön, abban pedig nem kételkedem.

Ugy látszik, hogy addig, amíg a nagy regény megszületik, a szlovenszkói irodalom csupán néhány igazi művészettel megírt novellával gazdagítja az egyetemes magyar irodalmat. Mert ha nagy regényíró még nincs is, de tehetséges novellisták vannak Szlovenszkon. Darkó István és Tamás Mihály is elsősorban a novella művészei s ez a lelki és írói beállítottságuk akkor is kiütöközik, ha regénnyel kísérleteznek. Darkó István legújabb könyve például, az *Égő csipkebokor*, tulajdonképpen novellák sorozata, amelyek külön-külön formái szempontból is kifogástalan írások, de így, regénnyé sűrítve, nem érezhető rajtuk a regényíró komponáló ereje. Pedig Darkó István az az író, aki meglátja a problémák lényegét. Már első regénye, a Zúzvara is, amelyben a háborúutáni diákság lelkiállását rajzolta meg, komoly tehetséget árul el. Az *Égő csipkebokorban* pedig

Megjelent!

Pintér-György:

A magyar irodalom-történet II. kötete

Ára 40 lei és portó.

Megrendelhető könyvosztályunknál, ahol az I. kötet is kapható.

A két könyv nemcsak az iskolák részére elsőrangú kompendium, de csinos kiállításánál fogva, rendkívül alkalmas jutalomkönyv is.

ő tárja fel elsőnek a kisebbségi sors problémáit. Azonban valami hiányzik Darkónál: úgy érezzük, hogy idegen, nem szlovenszkói, Darkó ardeali családból származik s azt a Szlovenszkót, amelynek lelkét, szellemét és ősi tradícióját neki kellene kihámozni a lerakódott vastag porréteg alól, nem ismerte és nem ismeri még eléggé. Pedig a nagy szlovenszkói regény csak akkor fog megszületni, ha a *transzilvánizmus*hoz hasonlóan a szlovenszkóiságnak is megszületik a maga Kós Károlya.

Tamás Mihály nagyobb regényforma érzékkel rendelkezik, de nála is hiányzik az a nagy horizont, amely alatt megfelelő helyet tudna adni a szlovenszkói magyarságnak. Tamás Mihály nem tud igazán elmélyülni, majdnem mindig csak felszínen mozog, pedig a nagy szlovenszkói regény írójának kellene a kisebbségi élet, a szlovenszkói misztikát is megteremtteni.

Szombathy Viktor, Tichy Kálmán, Rác Pál, Egri Viktor és többek sok szép novellát adtak az új magyar irodalomnak, de amint regényhez nyúltak, nem győzték lélegzettel. A legjellemzőbb Szombathy Viktor példája, akinek a közelmúltban *Zöld hegyek balladája* címmel egy regénye jelent meg. A hangzatos címből az ember arra következtetett, hogy Szombathy ennek a szlovenszkóiságnak, a zöld hegyek országának a misztériumát írja meg. De az első tíz oldal után az ember érezte, hogy az író túlnagy lélekzetet vett — és kifulladt. A „Zöld hegyek balladája” helyett egy kis vidéki város édeskes chansonja született meg.

A szlovenszkói próza tehát még az út elején tart. Minden hibája ellenére mégis van egy jellegzetessége, amivel a magyar irodalom számára is talán értéket jelent. Szvatkó Pál, az Uj Lapok-ban már egyszer idézett szavaiban jellemezte a legtalálóbban ezt a szlovenszkói jellegzetességet: „*Ez az irodalom — írja — a környezet és hatása következtében demokratikus irodalom lesz. Középpontjában a nép, a kisember áll. Ez nem az uralkodó nép művészete, ez a mélyben élő tömegek csendes és ijedt, néha lázongó, néha elkeseredett panaszkodása. A ragyogó individualizmus helyét a szürke, de etikus kollektívizmus foglalja el*”. Valóban így van. A szlovenszkói ember elszűrkült, szinte páthosznélkülivé lett s a harcai így az egyhangú hétköznapokon folytak le. S lehet-e a hétköznapok emberei között nagy tragikus hő-söket találni? Sokan azt hiszik, hogy nem. Ugy vélem azonban, ha *eljön az igazi nagy író, aki ebben a közszellemben a szlovenszkói tradíció-tól megtermékenyülve, alkotni fog, bizonyára a szürkeségben is megtalálja a nagyot s megírja majd a zöldhegyek országának igazi balladá-ját is*.

A szlovenszkói drámáról beszélünk ma még korai lenne. Dráma ott születik, ahol színpad, színház és színházi kultúra van. A szlovenszkói magyarságnak azonban nem telik arra, hogy Tháliának is áldozzon, s ha szlovenszkói írók néha-néha a drámairással is megpróbálkoznak, az legfeljebb vidéki színpadok műkedvelőinek mértékét üti meg. Ezek a vidéki műkedvelői színpadok jelentik itt jóformán az egész színpadkultúrát. A két-három szintársulat, amelyek kéthetenként kénytelen egyik vidéki városból a másikba vándorolni, szubvenció nélkül tengetve életét a régi vándor-színészet *nívójára süllyed*. A műkedvelőgardák nagy lelkesedéssel, sok nehézség közepette megkísérlik ugyan, hogy „színházat” csináljanak, sajnos, kevés eredménnyel.

Ez ma a szlovenszkói irodalom helyzete; vergődő vajudas. Azt hiszem, nem érdektelen, ha a testvér kisebbség küzdelmeit az ardeali magyarság megismeri, hisz — úgy vélem — rengeteg a rokonvadás — tanulhatunk egymástól.

A helyzet az, hogy ma Szlovenszko még csak a nagy író várja. Az ezernyi küzdelem közepette úgy érezzük, hogy Szlovenszko ősi, tiszta kultúrájának levegője nem vész el. A kisvárosok ősi kuriáinak ablakait sötét redőnyök borítják, az ősi Szlovenszko hallgat. De szelleme benne él a levegőben s talán nem is sokára megjön az az író, aki ettől az ősi szlovenszkói szellemtől megtermékenyülve az irodalmat is felemeli arra a magasságra, amelyen ma Ardeál irodalma áll.

Látogatás Ferenc József egykori főlakájánál, Szmólen Tóninál

Ahogy a főlakáj emlékszik az uralkodórol

Besztercebánya, július hó.

Az úton, amely Breznóbánya felé vezet, jobb oldalon, egy kocsmánál áll egy földszintes ház. Az udvara gödrös, a falakról lehull a vakolat. Négy csínke kapargál a szemétdomb körül, rásos kerítésen át lehet bejutni hátul a kertbe, ahol dézsákban leander virágzik és most érik gyümölcsbe a csenevész meggy. A sárgabarack még egészen zöld a fákon. Egy öreg kutya — amolyan komondorféle — békésen tekint az érkezőre, az egyik lakásban kicsattanó arcú fiatal lány énekel és amikor kapunyitásra megszólal a csengő, öreg ember, galér nélküli ingben és kabát nélkül jön mosolyogva elé.

— Herr Szólen? — szólítom meg az öreget, mire az kék kötényében megtöri a kezét — most jött elő a kertből, ahol hajnal óta dolgozott — fürge szemével pislogva rám tekint és megismer nyomban. Egy pillanatra elgondolkozik, aztán mondja:

— Ezerkilencszáztizenháromban, tavasszal tett nálam jární, nagyon szép volt a cikk, amit rólam írt — és máris szalad a szobába, hogy valahonnan az almáriomból előkeresse azt a riportot, amit huszonhárom esztendővel ezelőtt írtam róla és amiben Szmólen Antal nyugalmazott császári és királyi főlakáj, Ferenc József első komornyikja először az életében adott interjút.

... A neve valamikor fogalom volt. Parlamenti viharok dúltak körülötte, a Budai Színházban zsúfolt házak előtt egy egész nyáron át játszották azt az operettet, amelyet Guthi Soma írt és amelynek „Szmólen Tóni” volt a címe. A darab miatt annyira megharagudott Ferenc József, hogy abban az évben egyetlen pesti színházban sem bérelt páholyt az udvar. Katonatisztnak nem volt szabad betennie a lábát Krecsányi Kálmán színházába. Az udvar egy héttel előbb hagyta el a budai várpalotát. Hosszú időközön át az udvar talpnyalóját — politikai értelemben is — Szmólen Tóninak hívták. Ellenzéki lapok vezetői felé írták ezt a nevet.

Amikor húszegyházy évvel ezelőtt meglátogattam őt Besztercebányán, Szmólen Tóni még hatalmas szál ember volt. Emlékszem: frissen beretválva fogadtott és ebédre felrakta kabátjára a medáliát is. Pontosan tizenkét darab van belőle. Most: ott porosodnak egy fotográfia rámája alatt. Szmólen Tóni is öszesztört. Bajuszt növesztett és szakállt: mind a kettő már régen ősz, és meglepte a dér a haját is, amely még mindig befűtja a fejét. De a császár egykori lakája még mindig élénk és friss, akárcsak élete vége felé a gazdája. Nyolcvanegy esztendő, de bot nélkül és fürgén szalad és szemüveg még nem volt fürgén piszkáló szemén. Minden mozdulatában benne van az udvar levegője. Udvarias és figyelmes. A ruhája kopott, egykoron elegáns szürke kabátjának ujjait egy barna nadrág szövetéből foltoztatta meg, rózsaszín csikós ingének vászna lassan szétmállik, a keze durva és kidolgozott, de: a kopott kabát és a gallér nélküli ing mögött is érezni kell azt a tizenhét esztendőt, amelyet Szmólen Tóni a Burgban, Schönbrunnban, az ischli Kaiservillában és a hadgyakorlatok „császársátrá”-ban töltött el a legfelső hadúr mellett...

A gazdájáról ha beszél, nem használ sohasem más kifejezést, csak „a felség”. Hódolattal és alázattal szól róla. „A felség” születése napján és november hatodikán, amikor Ferenc József szemét lezárták a schönbrunni kastély első emeletén, elmegy a templomba, szobája feltele van régi fotográfiákkal, megsárgult tájékoztatókkal, amiben virszíniáját szívta egykoron ötvenkétmillió ember ura, a monarchia uralkodója, a felség.

„Egyedül én maradtam hirmondónak a császár udvarából”

Átme gyünk a szomszédos kocsmába, leülünk az egyik asztal mellé, Szmólen Tóni sört iszik és lassan beszélni kezd. Ujságíróval soha szóba nem állt, pedig sokan keresték. Prágából, Máhrisch Ostrauból, sőt Berlinből is kapott ajánlatokat, hogy írja meg a memoárjait. Még csak nem is válaszolt a levelekre.

... Az udvari emberek sohasem beszéltek, ezt a szokásukat megtartották akkor is, ha nyugalmába mentek.

Kezébe támasztja fejét és szomorúan mondja: — A régiek közül egyedül én maradtam itt hirmondónak. Ferenc József udvarából talán már nem él senki.

Paar, Bolfrass, Montenuovo herceg, Fürst Rudolf Lichtenstein, az első főudvarmester, Schiessl, a kabinetiroda főnöke, Kerzl doktor, a császár orvososa, az udvari plébános, mind, mind elmentek már. Nemrég meghalt az öreg Prieleszky báró és nem élünk, csak ketten: a „nagyúsgos asszony”, Schratt Katalin — nemrég gratuláltam neki születésnapjára — és én, a lakáj. De ezen nem lehet csodálkozni: fiatal ember nem igen volt az udvarban, akik ott éltek, valamennyien a felséggel

együtt öregedünk meg. És így is van a rendjén: a felség elment, el kell mennünk nekünk is...

Elmeséli: hogyan került udvari szolgálatba. Besztercebányán született. A ház, amelyikben lakik, az apja háza volt. Az apja — egykoron híres kovács az ősi bányavárosban — százegyetendővel ezelőtt, 1855-ben vásárolta meg a házat, amiben lakik. Őt katonának adták, a kaposvári „rossz-seb ezrednél”, a negyvennégyeseknél szolgált. Azután bezupált Szaloniki mellé, Plevlebe került. Itt már fegyvermester volt. Egyszer egy mellhártyagyulladás után Balatonfüredre küldték és a parkban megtalálta Vaszary Kolos breviáriumát. Balatonfüreden nyaralt akkor Stefánia főhercegnő is, Rudolf özvegye. Egyszer azt álmodta Szmólen Tóni, hogy háromszögletes kalapban áll egy fényes parketten és magas botot tart a kezében. Tisztek csillogó egyenruhában, fényesre puccolt gombokkal defilíroznak el mellette és szalutálnak neki. Másnap elment Stefánia udvarmesteréhez, Bellegarde grófhöz és jelentkezett udvari szolgálatra. Vaszary Kolos protezsálta. Bellegarde gróf Bécsbe rendelte és azon a napon, amikor oda érkezett — 1893 tavaszán — véletlenül megüresedett egy lakáj helye az udvarnál. Így került ő Stefánia helyett Ferenc József mellé. Ferenczy Ida, Erzsébet királyné udvarlőlye és barátjáné „abrichtolta”, oktatta ki az udvar szokásaira és a spanyol etikettre, amelynek bizonyult paragrafusait ma is betéve tudja Szmólen

LÁNGOK

Lángok lobognak most az éjszakákban. Légben, szivben, sőt szóban is zsarát van, házak felett repül a láng, hazátlan szelek hajítják a szikrafelleget.

Fellobban a láng ahol soh'se várnád, vad lángba borul éjszaka a párnád, tüzes korbáccsal erdő mélyén rád vág, utól érnek a lángoló szelek.

Lángot raktározol nalcain a város. A szőlőhegy vad lángokkal határos, lángot legel a csorda és a város felett szállnak a lángoló szelek.

S a lángok ellen nincs sehol se páncél. Lángokban áll a jószág kertje, várt cél, s lelkekre les a vad pokoli láng-szél a lángoló, nagy sírkertek felett.

HUZELLA ÜDÖN.

Antal, nyugalmazott császári és királyi főlakáj. Négy hónap mulva, az udvar akkor jött vissza Ischlból, teljesített első ízben szolgálatot a felség mellett. És tizenhét esztendőn keresztül, 1895 őszétől 1910 május tizedikéig minden reggel Szmólen Tóni szolgált fel a reggelit, ő ült a bakon, ha a felség kikocsikázott, ő állt az audienciás szoba ajtajánál, ha sorsdöntő tanácskozások folytak odabenn, ő volt az egyetlen, akinek legfelsőbb engedéllyel szabad volt belesni a kulcslyukon a császár hálószobájának és dolgozószobájának ajtaján — hogy ezt mások engedély nélkül nem tették-e meg, arról Szmólen Tóni nem beszél — és ennek az engedéllyel az alapja az volt, hogy egyedül ezen a módon lehet „kilesni” a felség titkos gondolatait. Egyedül így tudta meg Szmólen Tóni, hogy végzett-e az uralkodó a reggelivel és kivihető-e már a tálcá. Hogy délutáni szieszálása után felébredt-e már Ferenc József és jelentkezhet-e jelentéstételre a soros adjuváns, hogy vége felé jár-e az audiencia és a következő „legalázatosabban jelentkezöt” elő lehet-e már készíteni a formáságokra, amiknek legfontosabb pontja az volt, hogyha az audiencia véget ért, akkor nem volt szabad hátat fordítani, hanem háttal az ajtó felé kellett kifelé menni a szomszédos szobába, ahol megint csak Szmólen Tóni kapta el a kifelé defilírozó politikus frakkjának szárnyát...

Politikusok negligzánsában

Megkérdeztem tőle: — Volt barátja a felségnek? Tudja, kedves Szmólen, abban az értelemben, ahogyan magának, vagy nekem barátunk van. Akivel leülünk így pohár sörre és minden utó gondolat nélkül kedélyesen eldúskurálgatunk. Akinek kiönlhetjük a lelkiünk bánatát. Akivel közös gondolataink vannak és akivel szemben nem feszélyez bennünket semmiféle etikett...

Kihörpenti a második pohár sörét és aztán feleli:

— Nem. Ilyen értelemben a felségnek barátja nem volt. Ferenc József mindenki számára, a trónörökösnek éppentúgy, mint az unokáinak csak a császár volt. Azok a legendák, hogy baráti viszonyban volt például Palmerrel, a Länderbank igazgatójával,



Malaria ellen CHINOPLASMIN

val, vagy hogy esténként kedélyes tarokkpartitk fogadta barátait — mesék. Az egyetlen ember, ak megengedte magának azt, hogy vicceket meséljen el neki, Fejérváry Géza báró volt. Emlékszem, hogy a tatai hadgyakorlatokon Esterházy gróf kastélyában Fejérváry viccein hatalmasakat kacagott és nem vette rossz néven azt se, hogy — mi, laká-jok is kacagtunk. De ezenkívül sohasem láttam nevetni őt. Mosolyogni néha, de szívből kacagni szolgálatom tizenhét esztendeje alatt csak egyszer.

— A politikusokat éppen olyan szolgáknak tartotta, mint például engem. Andrassy Gyulát szerette, de Wekerlének sohasem bocsátotta meg a polgári házasság törvénybe iktatását. Többször előfordult, hogy Wekerle kivörösödve jött ki a dolgozószobájából és annyira izgatott volt, hogy mialatt én a háta mögött tartottam a kabátját, a kezével kétszer tévesztette el a kabátujját. Kossuth Ferencnél sokkal többre becsülte az apját és a politikusok a számára nem jelentették azt a komolyságot, amit általában a világ hitt. En szerettem Kossuth Ferencet, mert valahányszor audiencián jelent meg, mindig arany dukátot nyomott a markomba. Apponyi Alberttel nem szimpatizált. Magam se tudom, hogy miért, de történelmi tény, hogy életében egyetlenegyszer sem nyújtott kezét neki. Általában: a minisztereknek csak akkor nyújtott kezét, ha azok bücsüaudiencián jelentek meg nála, közülök pedig Andrassy Gyulán kívül csak Kossuth Ferencet ültette le, ezt is csak azért, mert közölték vele, hogy Kossuth Ferenc köszvényes. Meg is mondta neki:

— Üljön le, kedves Kossuth, hallom, hogy nehezére esik az állás...

— Mindennap — télen úgy, mint nyáron — reggel öt perccel négy előtt kelt. Sohasem kellett keltetni. Mi persze a szomszéd szobában már régen ébren voltunk és vártuk a csengettyűjét. Ágya előtt kipucolva ott állott a eszímája, valamilyen, egészen különös ügyességgel ugrott bele a eszímákba. Akkor bement hozzá a masszörje, aki megmosdatta. Félőtkor a meleg szobában féghideg tuszt kapott mindennap. Öt óraker ott ült az íróasztalánál, ebben az időben szeretett leginkább dolgozni. A program egyforma volt mindennap: reggeli hétkor, rendszeren Schratt asszonnyal, félnyolcekor templom, félkilencetől kilencig házi audienciák, amelyeken Paar, Bolfrass és doktor Kerzl jelentek meg, aztán fél tízkor kezdődött az általános audiencia, amely gyakran kettőt is eltartott, nem kis bosszúságára a szakácsoknak, akiknek ilyenkor újra kellett elkészíteniük az ebédet. Délutánonként volt a diner, amelyen rendszeren részt vett Schratt Katalin is, olvankor is, ha — ami ritkán történt meg — Erzsébet az udvarnál tartózkodott...

A hazugságot szivből utálta

Négyen ülünk a besztercebányai kicsiny kocsmá tarka keszkenővel letakart asztalánál: Szmólen Tóni az asztalfőn, László Miklós, a „Legboldogabb ember” szerzője Rumpelmayer-Bománi Antal a telgárti hotel gazdája, aki nemrég díjat nyert kocsijával Besztercebányára áthozott bennünket, aztán én, aki felve veszem elő noteszemet, hogy Szmólen Tóni egy-egy mondatát lesztenografáljam. Kérdeznem alig kell, Szmólen Tóni magától is beszél és észre kellennem, hogy jól esik neki, hogy: huszonhat esztendő után kibeszélheti magát. Fiatal, mosolygós, gyönyörű lány libben be hozzánk: az unokája. „Nagypapa, félkettőt elmult, kihül az ebéd — invitálja, de „Tóni bácsi” — marad...

— Tizenhét esztendeig voltam nála, de még csak hozzám se szólt soha egy szót sem. Ha néha, rám nézett és azt mondta: „ma szép időnk lesz”, és

már hallatlanul nagy kitüntetés volt. Egyszer egy csekélység miatt megnehezített rám és akkor két évig egy szóval sem tüntetett ki. Volt egy másik esetem, kicsiség, de el kell mondanom, mert ebből meg lehet ismerni a karakterét. Budán voltunk. En szerviroztam az esti dinernél. Valamelyik buta szolga rosszul tette fel a kitüntéseimet a frakkomra. Én nem vettem észre. A hadiékítményes medáliám nem az első helyen lógott, holott ennek ez a helye. Amikor odaállok a felség mellé az ezüst tállal, amiben a sültet szerviroztam, észrevettem, hogy szúrós szemekkel néz rám. Először az arcomra, aztán a mellémre. A villsa kés egy pillanatra megállt a kezében, idegen ezt észre se vette volna. A tekintetét a mellémről le se vette. És, amikor kimentem a teremből, idegesen álltam a tükkör elé, a verejték csurgott rólam. Persze rögtön észrevettem, hogy a kitüntetések sorrendjében van a baj. Ledobtam a frakkot és egy pillanat alatt elrendeztem a medáliákat. Amikor aztán újra bekerültem, megint rám nézett a felség. De most már mosolyogva és jószágon ennyit mondott:

— Jól van, Tóni...
— Ez volt számomra a legnagyobb kitüntetés.
— A hazugságot utálta és annak, akit hazugságon ért, nem bocsátott meg soha. Ragaszkodott a formához és a spanyol etikettől sohasem tért el. Még olyan ragaszkodó emberével szemben sem, mint amilyen Kerzl doktor volt, a háziorvosa. Kerzl egyszer udvari tanácsossá akarták kinevezetni. Ferenc József nem írta alá a dekretumot, mert — szerinte — nem lehet az udvar tanácsosa egy olyan ember, aki — még ha hivatásából kifolyóan is — idegen emberek testének olyan részét fogja meg, amely — hogy úgy mondjam — nem udvarképes... Bécsről és Bécs minden pletykájáról informáló volt és pedig a „nagyaságos asszony” útján. Schrott Katalin mindent elmesélt neki, ami Bécsben történt. Tőlünk nem kérdezték soha semmit és azok az udvari alkalmazottak, akik rablómeséket mondanak a „császárral folytatott meghitt beszélgetéseikről”, bizony lódtának. Az igaz, hogy velünk szemben is udvarias volt, minden szolgálattunkat mindig megköszönte, de a házi dolgokon kívül, ha utasítást kaptunk, akkor ezt sohasem ő adta, hanem a kabinetiroda. Ha például Schrott asszonyhoz, a hietzingi villába levelet kellett elvinnünk, akkor — még ha a levél a felség írása is volt — mindig a kabinetiroda adta át a küldeményt és a választ is a kabinetiroda főnöke, Schiessl kegyelmes úr adta a felség kezébe.

Arról, hogy miért hagyta el az udvari szolgálatot, nem akar nyilatkozni. Ennyit mond csak: „Volt egy ember az udvarnál, aki haragudott rám és én beadtam nyugdíjazásom iránti kérelmemet. Háromszor vizsgáltak felül, mind a háromszor egészségesnek találtak, de a végén mégis elfogadták a kérvényt”.

Megkérdeztem:
— És mit mondott a búcsúnál a felség?
Csodálkozva mondja:
— A búcsúnál? Hát csak nem gondolja, hogy én búcsúzni voltam a legfelsőbb hadúrál. Hogyan jönne ehhez egy szolga?

Aztán megkérdeztem:
— És a pesti dolgokról se szólt egyszer se?
— Nem. Amikor Lengyel Zoltán interpellált a pesti parlamentben és az interpellációjában azt mondta, hogy „az udvar után nem maradt Pesten más, csak a hulladék az udvari istállóban és Szmólen Tóni kifizetetlen számlái a budai vendéglőkben”, sem beszélt erről a dologról velem senki. És egyedül Kerzl említette meg mosolyogva, hogy Kovács Mihály — így hívták a Budai Színkör színesét — milyen jól játssza az alakomat. Egyszer magam is meg akartam nézni az operettet, de felismertek és nem mertem a színházba menni, a „Tóni bácsi” név azonban akkor ragadt rám. Ezt Lengyel Zoltánnak köszönhetem és amikor a felség — életében egyetlenegyszer a budai dinernél — Tóninak szólított, mert különben nem szólított a nevemen és idegenek számára „Herr Szmólen” voltam, akkor alig múlt el pár hónap a „Szmólen Tóni” budai premjerje óta...

Havi hétszázhusz cseh korona nyugdíjából, nyolcvanegy esztendővel a vállán rózsáit nyesegeti és cseresznyéjét szüreteli a császár szolgája a beszercebányai apai házában. Az összeomlás óta nem volt Bécsben. Nem is kerül oda többé. Minek? Az a világ, amelyet tizenhét esztendőig szolgált, már rég nem nincsen. Egyedül ő maradt itt hírmondónak belőle...

P. J.

A titkok szigete

Buenos-Aires, augusztus hó.

Az argentin lapok ujabban igen sokat foglalkoznak a negyvenöt évvel ezelőtt eltűnt Orth János, az egykori *Salvator főherceg* személyével. A lapok cikkei alapján a hatóságok ujjabb nyomozást indítottak meg a különös titok kiderítésére.

A legendás kapitány

Negyvenöt évvel ezelőtt a világ összes napilapjaiban hír jelent meg arról, hogy *Salvator János főherceg*, aki lemondott főhercegi rangjáról és Orth János nevet vett fel, igen rejtélyes körülmények között eltűnt és nem sikerült nyomára jutni. 1889-ben mondott le *Salvator főherceg* a rangjáról s egy évvel később, 1890-ben egy hatalmas vitorlás hajón világgörüllé utra indult. A Margerita nevű vitorlás Hamburg kikötőjéből evezett a messze tengerre s útjának célja Dél-Amerika volt.

1891-ben Orth János Buenos-Airesbe érkezett. A vitorlás legénységének legnagyobb része elhagyta a hajó fedélzetét és szétszéledt. A matrózok nem voltak hajlandók az utat tovább folytatni és így Orth János kénytelen volt ujjabb segéderőket toborozni, hogy földközi utját folytathassa. Még 1891-ben hagyta el a Margerita nevű vitorlás Dél-Amerika partjait és tovább indult, most már a földgömb másik oldalára. Mi volt a vitorlás célja, hová igyekezett, senki sem tudta. Ettől a perctől kezdve, hogy a Margerita Dél-Amerika partjairól kivezett a tengerre, senki sem tudta, mi volt Orth János tulajdonképpeni terve és mi lett a hajó sorsa. Legendák szövődtek az idők folyamán, Orth János személyéről a legkülönbözőbb fantasztikus hírek láttak napvilágot, anélkül, hogy ezekből a hírekből a tulajdonképpeni tragédiát, vagy titkot kihámozni lehetett volna. A Margerita kapitánya, Orth János legendás hős lett s mint ilyen: számos írónak főhősként szolgált egyik-másik regényhez. Ez a regényes alak negyvenöt éve ál már különböző formákban, míg végül most az amerikai tengerhajózási hatóságok el akarják oszlatni ezt a legendás fátymot és Orth Jánost a maga tragikus személyében akarják a világ elé állítani. Főként Németországban és Ausztriában írtak igen számos és érdekes beszámolót Orth János titokzatos világgörüllé útjáról. 1891-ben, a vitorlás eltűnése idején olyan hírek terjed-

tek el, hogy a legendás Margerita legénységével együtt hatalmas vihar következtében a nyílt tengeren elsüllyedt.

Hulla az elhagyott tűz hely mellett

Igen érdekes és figyelemreméltó az amerikai partőrség jelentése, amely arról szól, hogy még 1914-ben, a háború kitörése idején egy angol hajó, a „Bourbon”, a Strudwick-sziget partjai közelében zátonyra futott és a bajba jutott Bourbon legénysége a süllyedő hajó fedélzetéről mentőcsónak segítségével a

viharos tengerről szerencsésen a szigetre evezett, ahol végül is partra szállottak. Leslie Cobb, a bajbajutott Bourbon kapitánya és matrózai a szigeten sátorot ütöttek és ott tartózkodásuk idején gondosan átkutatták a szigetet. Mivel élelmiszertük sem volt, sirályokra és teknősbékákra vadásztak és a vadászat során a sziget déli csücsön égbenyuló füstoszlopokra lettek figyelmesek és a füst irányába haladva, egy elhagyott kunyhóra bukkantak, amely előtt sziklatömbökből egy tűzhely volt felépítve, a tűzhelyen hatalmas parázshalom, melynek közepén néhány tengeri hal pirult. A hajótörött legénység nagy örömmel vette a tűzhelyet, de amikor közelébe értek, a legnagyobb csodálkozással látták, hogy a tűzhelytől néhány méternyi távolságra, egy elhagyatott kunyhó előtt lerongyolt férfi holtteste fekszik az elburjánzott, félig száradt fűben.

A kunyhót gondosan átvizsgálták, de különösebbet nem láttak rajta. Gallyakból összetákolva egyszerű építmény volt ez, a teteje pedig valamilyen, a szigeten élő ürgegyul bőrrel volt fedve. A matrózok egyike a torzonborz, szakállas férfit le is rajzolta és átvizsgálta ruhája zsebeit. Különösebb holmit nem találtak benne. Feltűnő volt azonban, hogy a hullán egy rongyolt selyeminget, amelyben hercegi korona volt hímelve. Az elrongyolt selyeminget leszedték az ismeretlen halott férfi testéről, általában eltávolították minden rongyot és a hullát vitorlavászonba csavarták, majd pedig a tűzhely közelében elföldelték.

A sebtében hantolt sír tövében gallyakból összetákolva keresztet tűztek, majd pedig a kunyhó lebontásához kezdtek.

A sorsdöntő gyémántok

A kunyhó lebontása után, a matrózok gondosan átvizsgálták az egész terepet, ahol a faépítmény állott. Egy oszlop tövében elrongyolt, mohával lepett öreg bőrtárcsára akadtak, amelyben három hatalmas, igen értékes gyémánt volt. Néhány héttel később hajó érkezett a Strudwick-sziget közelébe és ez a hajó fedélzetére vette a zátonyra jutott hajó legénységét és kapitányát.

Leslie Cobb az elrongyolt selyeminget és az elavult bőrtárcsát a három értékes gyémánttal együtt a buenosairesi tengerhajózási hivatalhoz juttatta el és ott pontos jegyzőkönyvet vettek fel a kapitány és a többi matrózok vallomásáról, amelynek alapján most ujjabb nyomozást indítanak, mert hiszen a jelekből és a talált tárgyakból arra következtetnek, hogy az ismeretlen hulla, amit a szigeten elhantoltak, Orth Jánossal, az eltűnt *Salvator főherceggel* azonos.

A most megindított nyomozás elé a legnagyobb érdeklődéssel tekint Amerika és Európa tengerhajózási társasága, amnél is inkább, mert úgy hiszik, hogy ha negyvenöt évig nem, de most sikerül a hallgatás-szigetének titkát megfejteni.



Boris bolgár király meglátogatja az olimpiai falut.
(Középen, sötét polgári ruhában).

Nyugati levél

Jeta: Heszke Béla

Bruxelles, augusztus.

Az ember elindul sok bürokráciai hercehurca után Nyugatra, tanulni és megnézni azt, vajjon valóban olyan sötét az ég, mint amilyennek innen, Közép-Európából látszik. Nem ragadtatjuk el magunkat, hogy itt valahogy „más” minden, mert nem jó, ha valaki sznobja a nyugatnak. Mégis, valahogy meglepi az embert az a szinte kínos rend, ami Németországban tapasztalható.

Berlinben

A határállomásoktól kezdve valamennyi német város és falu az olimpiai játékok tiszteletére lobogódiszban van. Kampóskereszt erdők. Jó üzlet az olimpiai játék Németországnak. Özönlik az országba a külföldi valuta és ami az igazi hasznot jelenti, az nem éppen a pénz, hanem a beváltás. Az idegen pénzt pedig csak annyiból becsülik meg, hogy bárhol „megengedik” beváltani. S az idegen arany gurul Németországba. A cél Berlin, a világ valamennyi nemzetéből felkavart hangyaboly. Világváros. Londonon kívül talán az egyetlen európai város, ahol az amerikai iram érzete kísért. Az „Unter den Linden”-ről kivágták a „Lindeneket” (hársfákat) és így most fátlán sugárúton özönlik, hőmpölyög a tömeg, éjjel-nappal. A fák helyett hatalmas árbóc-rudakon valamennyi német város címere és lobogója megtalálható és hatalmas kampóskeresztes zászlók teszik még tarkábbá az egyébként is nagyon tarka és egykor nagyon is maradi színű, polgári sugárutat. És a város éjjel-nappal él „üzemben van”. Az autóbuszok, villamosok éjjel is közlekednek és nappal megszázorozódik a járművek száma. Az ember bábeli zavarra és zajra gondolna, s ami meglepő ebben az óriási városban, az éppen ez a viszonylag nagy csend. Igen, Berlin egy „csendes” világváros. Fegyelmezett német tömegek sétálnak vagy sietnek dolguk után és bizonyos önérzettel nézik az idegent. Mintha az olimpiai játékok valamennyi rekordját ők érnék el. Pedig „csak” Berlin az ók műve. De talán „ennyi” is elég, mert ilyen csak egy van. Egy is lesz mindig.

Belgiumban

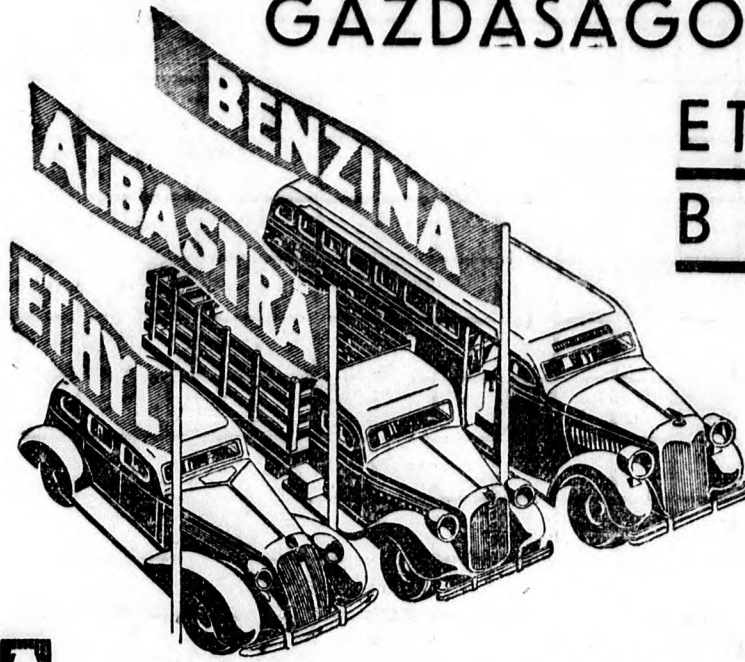
Berlin csak megállóhelyünk volt. Brüsszel a cél. Belgium szíve. Sajátos porosz tájon, fenyőkel beültetett homokos síkságon rohog a vonat. A kimért fegyelmezett német tömeg zibongása elmarad a hangos francia szóáradat jelzi, hogy most valóban „más” környezetben vagyunk. Az első nagy belga megálló: Verviers. Gyárkémények és szénhegyek. Ipar és mindenütt ipar. Acél, kőszén, textil. Falu falu után a közben sok város. Sűrű a lakosság, sűrű a vasúthálózat, kicsi az ország és ami a legfontosabb: él, Belgium él. A belga nem nyomorog. Tervei vannak: házat épít és gyermeket nevel. Két nyelven beszél és soha nem gondol arra, hogy flamand és vallon között a „kisebbség” gondolatát feszegetné. Pedig vannak „kisebbségi” lakosai: az Eufen körüli németek, akik azonban sohasem kell, hogy panasza menjenek valahová.

Ebben az országban nincsen nyomor. Hisznek a békében, mert egyszer már a világ előtt is hitet tettek mellette, annak idején, mikor minden lángban állott.

Az Ardennes-ek között rohog a vonat, alagút alagút után. Aztán megérkezés Brüsszelbe. Ez a város egy kicsit Párizs, egy kicsit London és nagyon sokat Brüsszel. Párizsi benne a zajos utca, a tarka és nagyon hangos tömeg, az ócska autóbusz s a sok franciául beszélő kispolgár.

London pedig a percenkint reáboruló komorság juttatja eszünkbe. És a sok fa, park, gyep. A belga szereti a parkot, a kertet. Egy ház, egy kert, ez az elgondolása és vágya, akárcsak az angolé. Szeret a pázsiton járni s a városközvetlen közelében levő hatalmas halastavakban napokig halászni. Facipőt hűz és pipázik. Közben halászik és szidia a spanyolokat. Ő nem forradalmár. Csak egyszer lázadt fel, 1830-ban és akkor kivívta a függetlenségét. Mikor a győzelem 50 éves volt, gyönyörű diadalívet és oszlopot alkott. Szébb, mint a párizsi Arc de Triomphe. Nagyobb és méris kecsesebb. Még két hatalmas múzeumot is helyezett a diadalkapu két oldalára. Szép gondolat volt. Pedig Lipót belga király azt mondta, hogy „kis ország, kis gondolatok”. Talán túlzott. Ez a nép főleg kőben és márványban és színekben fejezte ki a gondolatait. A Szt. Gudule székesegyház például a gótika remeke. Vagy említsük Cef Lambeaux monumentális domborművét „Az emberi szenvedélyeket”, amelyet külön erre a célra épített múzeumban mutogatnak. A belga festészet sem vall „kis gon-

Kiváló minőségű ÜZEMANYAG— GAZDASÁGOS üzemanyag



ETHYL KÉK BENZIN

ÉRDEKLI ONT

az Ethyl Kék Benzin tudományos értéke? Kérje az „Unirea” bármelyik tankállomásán illusztrált füzetünket, vagy írjon az „Unirea” társaságnak, Srada General Berthelot, 90, București.

Az a nagy népszerűség, amelynek az Egyesült Államokban, az autó hazájában, az antide-tonáns Ethylbenzin örvend, párhuzamosan növekedett a magas nyomású motorok népszerűségével. Az antide-tonáns benzin több energiát termel, gyorsabb sebességváltást biztosít és megkönnyíti az emelkedések bevését.

• Legyen figyelemmel mindezen előnyökre és gondoljon arra, hogy az antide-tonáns benzin ugyanekkor a motor kopását is csökkenti és több kilométert ad literenként.



ETHYL KÉK BENZIN

1936 ÜZEMANYAGA



dolatokra”. Meunier pedig egy egész múzeumra való bronzba örökített gondolattal cáfolta reá Lipót király állítására.

Brüsszelben

Az eső csaknem szüntelenül esik. A belgák panaszkodnak, hogy az idejüket tönkretette. Pedig nagyon sok idegent látunk. Tömegesen. Bámulják, fényképezik, bírálgatják a várost. A legtöbb kóborló angol is csodálva nézi az igazságügyi palotát, amely ma is Európa legnagyobb középülete. Pouleard műve. Belga.

Ha a Grand' Place-ra megy az ember, önkéntelenül a céhek korában érzi magát. Gótika. Mindentűt gótika. Történelmi levegő. Ez egy igazi „ville céart”. S ebben a patinás városban él több

MÉLYFÁJDALMU ZENE

Sötét hullámid ringatják lelkemet...
Honnan szólsz hozzám, mély fájdalomu zene?
Komor erdőkhöz bujdosó fajongás,
Vagy a föld mélyében dühörgő erők
Vajudó, elhaló sóhajta vágy?...

Vagy akkor születél fenséges szépen,
Mikor egy vész, vad, villámú éjjel
Fák nyögve sirtak, virágok remegtek,
S viharzó szívvel jött az ember,
Hogy fájdalmát az éjben zokogja el?

Vagy a nagy mormoló tenger lelke vagy?
Az élő, a fájdalmas tenger lelke,
Melyben századok titkai nyugszanak?

Multam, vagy a jövőm borong benned,
Hogy a lelkeim téled úgy megremeget,
S szívemben egyre hullanak a könnyek?

Honnan szólsz hozzám, mélyfájdalmu zene?

Dr. ERDŐDINÉ PERTINGER ELIZ.

mint 1 millió ember, akik közül csaknem háromnegyede konok hagyományörzéssel éli a maga kispolgári életét. Szeret jól enni és sokat ad a cipőjére. Ez a gyengéje. A rendes cipő. Pipázik és sokat biciklizik. Nem szeret barátkozni és főleg az idegen szó hallatára nem esik kétségbe.

Nem sokra becsüli az idegent, mint embert, mert nagyon sokat lát belőle és nagyon jól tudja, hogy „az is válogatja”. Az idegent, mint kedves és jószándékú vendéget megbecsüli, de aztán nincsen tovább. A németet nem szereti, mert az egyszer végiggázolt a hazáján és a déli részét rommá lőtte. De más oka is van erre. A „Nemzeti lövöldében” annak idején két belga nőt és több belga katonát meggyilkoltak. Azóta a két nő nemzeti hősnő lett és a németgyűlölet állandósult. A belga nehezen felejt. Aztán biztos a dolgában, mert tudja, hogy a maga lábán is megél. Mögötte van Kongo. És Afrika a mindig pénz jelent a fehér embernek. Akárcsak az angol, ő is kezét fog a négerrel, meghagyja a bálványait, de elveszi a gyapotot, banánt, dohányt és mindent. Talán ezért is olyan életképes. Mert itt nincsen gazdasági válság. Mindenki megél, mert van munkaalkalom. De dolgozni kell ám. Csak az ideológia van válságban, mint mindenütt. Szélső jobb és szélső bal hevesen küzdenek egymással. A Rexpárt, a katolikus fascista-korporatív párt, erősödik.

Még egy új lapja van a Rexen kívül: a „Le pays réel”. Általános a szólásszabadság. Mindenki olyan világnézetet vall írásban és szóban, amilyent akar. Valutakorlátozások sincsenek. Ez már Északnyugat-Európa. Béke és a rend országa. Jól esik a keletről jött léleknek ez a békés és rendezett körülmények között élő ország levegője. Az ember megint hisz a kultúrában és a civilizációban. Újból hiszi azt, hogy az európai ember nem azért gyűjtött milliós szépségeket múzeumokban, nem azért örököltette kőbe a gondolatait és épített hatalmas templomokat, hogy azokat agyonbombázza. Annyi szépség, ami nyugaton, délen, keleten és északon van, nem eshetik a háború áldozatává. Mi hiszünk benne, mert Belgium erre tanított.

KERESZTREJTVÉNY

ROVATVEZETŐ: CSÜRÖS EMILIA.

81. (224.) szám.

Beküldte: **Berinde Gusztáv**

| | | | | | | | | | | | | | | | | |
|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|-----|
| 1 | 2 | 3 | 4 | 5 | 6 | 7 | 8 | 9 | 10 | 11 | 12 | 13 | 14 | 15 | 16 | 17 |
| 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 27 | 28 | 29 | 30 | 31 | 32 | 33 | 34 |
| 35 | 36 | 37 | 38 | 39 | 40 | 41 | 42 | 43 | 44 | 45 | 46 | 47 | 48 | 49 | 50 | 51 |
| 52 | 53 | 54 | 55 | 56 | 57 | 58 | 59 | 60 | 61 | 62 | 63 | 64 | 65 | 66 | 67 | 68 |
| 69 | 70 | 71 | 72 | 73 | 74 | 75 | 76 | 77 | 78 | 79 | 80 | 81 | 82 | 83 | 84 | 85 |
| 86 | 87 | 88 | 89 | 90 | 91 | 92 | 93 | 94 | 95 | 96 | 97 | 98 | 99 | 100 | 101 | 102 |
| 103 | 104 | 105 | 106 | 107 | 108 | 109 | 110 | 111 | 112 | 113 | 114 | 115 | 116 | 117 | 118 | 119 |
| 120 | 121 | 122 | 123 | 124 | 125 | 126 | 127 | 128 | 129 | 130 | 131 | 132 | 133 | 134 | 135 | 136 |
| 137 | 138 | 139 | 140 | 141 | 142 | 143 | 144 | 145 | 146 | 147 | 148 | 149 | 150 | 151 | 152 | 153 |
| 154 | 155 | 156 | 157 | 158 | 159 | 160 | 161 | 162 | 163 | 164 | 165 | 166 | 167 | 168 | 169 | 170 |

Beküldendő sorok: Vízsz. 1. + függ. 22. Vízsz. 30. + függ. 42. Vízsz. 43. + függ. 55, 99. függ. 57.
Határidő: augusztus 28.

Vízszintes sorok:

1 Régi közmondás (nyilírányban, folytatva függ. 22-ön). 18 Hivatal. 19 Számnév. 20 Magyarországi kis folyó. 21 Véd. 22 Sporteszköz. 23 Ékezet: szemrehányást tesz. 24 Városok és országok határán van. 26 Idegen tagadószo. 28 Keresztül. 29 „Turkál” középe. 30 Közmondás (nyilírányban, folytatva függ. 42-ön). 35 Személynév. 37 Z. D. L. 38 Angol helyesírószó. 39 Számnév betűi vegyesen. 40 E-vel: Francia folyó. 41 U-val: Régi egyiptomi emlékek alakja. 43 Szelestey László kis verse (folytatva nyilírányban, függ. 55-ön és függ. 99-en). 46 Vissza: Jelt ad. 47 Vadász a vadra. 49 Ékezet: potlással: nem szűk. 50 A-val fohász. 51 Tiltó szócska. 52 Utolsó két betű megcserélve: híres oroszországi csata színhelye. 54 Biztat (ékezetpotlandó) + fűszer. 56 Régi itálid. 59 Középső két betű megcserélve: hadihajó. 60 A barátom cselekszi (vagy: régi fegyver kelléke). 61 Ételen használják + az olasz-abesszin háboruban szerepelt abesszin herceg neve. 63 Egy betű kihagyással: a négy európai képviselője volt. 64 „Keret” mássalhangzó. 65 Fordítva: Sivatagi állat. 67 A híres orosz titkos rendőrség. 68 Olasz folyó. 70 Női név (ékezet felesleges). 71 Magára. 72 E + neves magyar író vezetéknéve (lapunk tárcairója is). 75 A kis tudatlan. 76 Azonos mássalhangzó (jó kívánságok kezdő betűi is). 78 Bözsi Egyiptomból. 81 „Áno” betűi vegyesen. 83 Bibliai torony. 85 Férfinév. 86 Idegen év (fon.). 87 Végén „A”-val: bérlet. 89 Kártyajáték. 91 Előlt. 94 Nagyapa kedvence. 95 Vissza: tagadószo + templomi és hivatalos vallástétel. 97 Roszindulatu. 98 Fordítva: Arnyas + könnyű a lelkiismeretén. 100 Tulajdonító rag. 101 Arcon van. 103 K-val és mássalhangzó kettőzéssel szomorúság kifejezője. 104 Láb után marad.

105 „Loró”-ban van. 106 Ház része. 198 Vissza: ital. 109 Ruházati cikk. 110 E + vonatkozó névmás többes számban. 112 V. E. + Angol politikai vezetéknéve. 114 Folyó. 116 Női név. 118 Kora (egy ékezet felesleges) + papirformára. 120 Találat (kedves kutyanev is). 122 Öreg néni-két. 124 Szerbiai város. 126 Régi pénz + „Soha” idegen nyelven. 128 Mint függ. 92. 129 Angol férfinév (y = J). 134 „Felé” olaczul. 135 Minden fénynek van + A. 138 Hézag. 139 Régi. 140 E-vel vágó szerszámok. 145 „Kis” betűi vegyesen. 146 Este után van. 148 Síkság. 149 Vissza: békétlenkedik. 150 Fontos szervünk. 152 „Ókor” eleje.

Függőleges sorok:

2 Azonos mássalhangzó. 3 „Éter” mássalhangzó. 4 Idős. 5 G-vel: a nóta szerint: meredek. 6 Biztató szó. 7 E + Iskolában rajzolnak rá. 8 Egyenes. 9 Azonos mássalhangzó. 10 Kötőszó. 11 Hullámk. 12 Első két betű: nem rossz + fordítva és ékezet: férfinév 13 D. P. 14 Növény és része (egy ékezet felesleges). 15 Két szó: I. Nemzet. II. Lök. 16 Ékezet: túl. 17 Lakoma. 22 A vízszintes 1. folytatása (nyilírányban). 24 Ügyész. 25 Előjel. 27 Évszak (egy mássalhangzó felesleges). 31 Iparos. 32 Nélkülözök. 33 Első három betű ékezet: csapadék + Belgiumi (fon.). 34 Neves magyar államférfi vezetéknéve. 36 N + Tábor. 40-a Locsolnad a torkod + D. 42 A vízsz. 30 folytatása (nyilírányban). 44 Becézett fiu név. 45 Fordítva: idegen helyes szó. 48 Vigyázója. 53 Kérdő névmás. 55 A vízsz. 43 folytatása (nyilírányban). 56 Tengerparti fürdőhely Belgiumban. (S. = N.) 57 Híres színmű címe és hőse. 58 Vállpánt (idegen szóval) = T. 61 Ford. mutató szócska. 62 Nadrágos ember, — a falusiak szerint. 66 Ut. 69 NNÓ. 73 Németországi városból való. 74 Bal.

77 Hajó + R. 79 Mint függ. 61. 80 R-rel: Ital. 82 K-val: Éneklő madár (3-ik betű felesleges). 84 Gazdasági számszám. 88 Ékezet: A föld darabja. 90 Tápláló folyadék. 92 Izom fejtí ki. 93 Számnév. 94 „Utódod” magánhangzó. 96 „Név” idegen nyelven + E Ó Ó. 98 Édesség + L. 99 A függ. 55. folytatása (nyilírányban). 102 Népfaj. 104 Idegen személynév többes számban. 107 Olasz számnév. 11 Úrmérték. 113 D R Z. 114 Mássalhangzó kettőzéssel: érzékszervünk. 115 Német mélység mássalhangzó. 117 Sion betűi vegyesen + ford. menyországi. 119 Idegen számnév. 120 Ital. 121 Növényn (ékezet). 123 Becézett Áron + Takarékos nép. 125 „Lejt” betűi vegyesen. 127 Fordítva: rokon + kötőszó. 130 Augusztusi (ékezet). 131 VK + Kettős mássalhangzóval „agy” idegen nyelven. 132 Kocka + sir. 133 Katonai alakulat. 136 Ford.: tréfa. 137 Bányareg. 141 I A R. 142 A spanyoloknál, sajnos, most ez a jelző. 143 Belső szervünk. 145 Fordítva: számnév. 147 Azonos mássalhangzó. 151. Roszaló szócska.

A 29. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: **Fecser Mihály**)

Vízszintes sorok: 1. „En ember vagyok és semmi emberit sem tartok idegennek.” 68. „Istenért s a népért”. 79. „Kitartok!” 123. „Istenért s hazáért!” Függ. 1. „Eg tegye kedvezőkké terveinket!” 4. „Bizalmam az ősi érényben!” 13. Semmit Isten nélkül!” 94. A győzelem gondra vágyik.

Megfejtettek: Dombrády Ferenc, Misztrik Kató, Baróthy Jolán, Benedek Judit, özv. Zákonyfi Antalné, Lohenschussz József, Szabó Józsefné, Patyánszky Erzsébet, Szabó Zoltánné, dr. Szentmiklóssy Imréné, Hodács Ágoston, Frána Péterné, Papp Mózes, Lázár Béla, Mihály Tusi és Mancsi, Pál V. Géza, Pál Béla, Körössi Laci, Frenyák Margit, Rózsa Blanka, Jámber Kálmán, Oberst Béla, Jánossy Kálmán, Kerekes Sándor, Molnár Géza, Kelemen Sarolta, Marosi Zoltán.

A kisorsolt könyvet **Jánossy Kálmán** (Marurea-Ciuc) nyerte meg.

A 30. számú keresztrejtvényünk helyes megfejtése: (Beküldte: **Vály Elemér**)

Vízsz. 1. „Jaj, be bús ez a harangszó”. 42. Kinn a kertben voltunk, 73 Szomjas ember tündése. Függ. 1. Járnak, kelnek sokan a zöld erdőben, vagy a nap épen lemenőben. 15. Orbán. 53. Gyere lovam 75 Jövenlőés.

Megfejtettek: Péterffy Erzsébet, Puskás Ödön, Zabolai B. Mária Terézia, Patyánszky Erzsébet, Stifter Béláné, Fabián Lajos, Nagy György, Pál Zoltán, Oberst Béla, Jámber Kálmán, Rózsa Blanka, Frenyák Margit, Gyöngyösi Béla, Seitz Juliska, Kulhavy József, Körössi Laci, Pál V. Géza, Pál Béla, Mihály Tusi és Mancsi, Zemlényi Miklós, Ráduly Gyula, Lázár Béla, Frána Péter, Papp Mózes, Brezovszky Sándor, Lohenschussz József, Miklós Gergely, Jánossy Kálmán, Hodács Ágoston, Andriška György, Lippert László, Szabó Illés, Fecser Mihály, Rók Ferenc, Szász Mária Blanka, Göbel József, Várterész Mária, Kelemen Sarolta, Marosi Zoltán, Kerekes Sándor, Molnár Géza.

A sorsoláson **Oberst Béla** (Timișoara) nyerte meg a „Magyar karaván Itálián keresztül” című könyvet. Elküldöttük.

A rovattervező üzenetei

Paulusz F. Mindezeidig nem érkezett semmi válasz. **Fecser Mihály.** Köszönöm a két újabb rejtvényt, sorrakerülnek, csak előbb a két megelőző „rangidős” rejtvényt közzélik. Őszinte üdvözlét! **Kerekes Sándor.** A küldött rejtvényeket köszönöm, azonban őszinte sajnálatomra nem ütök meg a mértéket.

XI. PIUS PÁPA koronázása ezidél évfordulója alkalmából ez a gyönyörű könyv jelent meg

Kállay Miklós:

A pápa és a Vatikán

A pompás könyv egy szakavatott író tolla mellett 100 gyönyörű képpel mutatja be Szent Péter mai utódját, a leg hatalmasabb koncepciójú pápák egyikét. Megmutatja őt a vatikáni szertartások káprázatos pompájában, a záródok szászereinek hódolatától óvezve. Megmutatja államférfiúi bölcsességében és legmeghittebb és legtisztább nemes emberi mivoltában. Ime néhány fejezet a könyvnek: Diadaloszlop és a pápa! szék. A lombard városkáj! a Vatikán trónjág. Ratti bíbornok megválasztása. A Conclave és XI. Pius választása. A hóke fejedelme. Hogy tölti a Pápa egy napját, stb., stb. A könyv ára 264 lel és portó. Megrendelhető lapunk könyvosztályánál.



OLIMPIA 1936

A hetedik olimpiai bajnokságot szerezte meg a kardcsapat Magyarországnak

Norvégia harmadik a labdarugó tornán. — Haranghy, Frigyes és Nagy már a döntőben vannak. — Megkezdődtek a kard egyéni küzdelmei

Aranyérem összesítésben Magyarország harmadik

Szorongva és izgalomtól túlfutva szurkolt az egész világ, de főleg a magyarok a csütörtök esti kardcsapatdöntőkért. Két nagy ellenfél állt egymással szemben, hogy a kardfelsőbbéget eldöntse. Több mint két óráig folyt a küzdelem s a magyar kard ezúttal is diadalmaskodott. Magyarország megvédte világbajnokságát.

Lélekemelő pillanat volt minden magyar számára, amikor felhangzott — a rádió hangszórókon keresztül — a háromszoros éljen és a jelenlévők ajkairól a himnusz. Magában mindenki biztosra vette a hetedik magyar olimpiai bajnokságot, megnyerése mégis határtalan örömet váltott ki.

Az olimpia hátralevő részében, reméljük, még több hasonló örömben és sikerben lesz részünk.

Berlinből jelentik: A Reichssportfeld tornacsarnokában zsúfolt padosok előtt kezdődött meg csütörtök este kilenc órakor a kardcsapat bajnokság sorsát eldöntő Magyarország—Olaszország mérkőzés. A magyar csapat előbbi ellenfelei mindegyikét simábban, biztosabban győzte le, mint az olaszok s ezután mindenki arra számított, hogy a döntőben is könnyű dolga lesz a magyar vívóknak. Nem így történt azonban. Az olaszok, akik mindig a magyarok ellen tudnak legjobban küzdeni, most is hatalmas erővel fektettek bele minden egyes asszóba s a magyarok csak nyugodt idegzettel párosult, ténylegesen jobb tudásukkal bírták kiüzdeni a győzelmet 9:6 arányban.

A magyar csapat Kabos, Rajcsányi, Rajczy, Gerevich összeállításban állt ki, míg az olaszok a nagy mérkőzésre Marzit, Pintont, Gaudinit és Masciottát állították csatársorba.

Olasz győzelemmel kezdődik a mérkőzés. Kabos meglepő vereséget szenved Pintontól. 3:3-ig egy-egy olasz és magyar győzelem váltakozik. Ekkor sem török meg a szabályosság, Masciotta nagy küzdelemben 5:4-re győz Rajcsányi ellen.

Az olaszok 4:3-ra vezetnek, mikor Kabos és Marzi, a két régi nagy ellenfél kerül szembe egymással. Kabosé az első tuss, de azután érhetteletlenül gyengén mozog s az olaszok legjobbjára 4:1-re ugrik meg tőle. Mintha az olasz vezetése felvillanyozná Kabost, egyszerre magára talál, kardforgatása biztosabbá válik s egymásután három tust ad be az olaszoknak. Egyenlített. Marzi, aki a győzelméhez szükséges egyetlen tust nagy vezetése után sem tudta megszerezni, most erősen támad. De bejut Kabos kardjába.

Kabosnak sikerült a lehetetlen, 1:4-ről győzött és 4:4-re egyenlített.

Ez volt a mérkőzés fordulópontja. Kabos gyönyörű bravurja szárnyakat adott a magyaroknak s egymásután négy asszó is magyar győzelmet hozott.

Gerevich a szelvésgyorsaságu Pinton 5:3-ra veri, utána Rajcsányinak sikerül ugyanilyen arányban legyőzni Gaudinit, a legveszélyesebb olaszt.

Kabos ismét plansa s Masciotta ellen fölényesen győz 5:1 arányban.

7:4-re vezet Magyarország.

Ujabb nagy asszó következnek: Rajczy és Marzi állnak fel. Sok függ ettől az asszótól, mert ha Rajczy megnyeri, Magyarország már

semmi esetre sem veszhet. 2:0-ra vezet a magyar vívó az elején, Marzi egyenlített, 6 jut vezetéshez s 4:4-nél ismét egyetlen tuss dönt. Rajczy vágása sikerül. Győzött. 8:4-re vezet Magyarország, már csak egy asszót kell megnyerni és megvan a világbajnokság.

De nem megy egykönnyen ennek az asszónak a megnyerése. Rajcsányit lerohamozza Pinton s 5:3-ra nyer. Javítottak az olaszok. Kabos és Gaudini találkozója következik, a magyar közönség fellélegzik, Kabosnak mindig sikerült Gaudinit legyőznie, most sem lesz másképp s megszületik a megválto kilencedik győzelem. Kabos azonban most nem tudja megfogni Gaudinit, aki oroszánként küzd. Minden egyes tuss külön izgalom a sokat mérlegelő bírók is hozzájárulnak a hangulat forrósításához. Gaudini győz 5:2-re. Már 8:6-ra javított Olaszország.

Megvan a világbajnokság.

Rajczy és Masciotta állnak ki. Talán most — ébred új reményre a nagy magyar közönség. 2:2-ig együtt halad a két vívó, Rajczy ekkor két gyors tussal 4:2-re huz el. Egy tuss kell még és megvan a világbajnokság.

Meg is van már, Rajczy fejtámadása tisztán ül. Egyszerre hatalmas éljenzésbe tör ki a közönség, a magyar vívótat körülvesszik, ölelgetik, csókolják őket, ünneplésben oldódik fel a kétórás szünetnélküli nagy izgalom, megfeszített szurkolás.

Az olasz vívók lovagiasan tisztelegnek a győztes magyar csapatnak, egy sorba állnak s háromszoros Eija-Eija-Alala-t kiáltanak a magyarokra. A magyarok háromszoros Huj-Huj-Hajrával fogadják a vesztes tisztelgését, majd a nagy számban jelenlevő magyarok eléneklik a nemzeti imádságot.

Az amerikaiak a hölgy toronyugrást is letartották.

A hölgy toronyugrás 22 résztvevőjét ma reggel fél 9 órakor két csoportba osztották és így rendezték meg az olimpiai bajnokságot. Végig a favorit Poynton Hill vezetett, aki a második csoportban ugrott. Ez a verseny is, mint a berlini uszólímia több ugrószáma az amerikaiak fölényét mutatta. De nem olyan nagy fölényét, mint az előző két ugrószámban. A német Köhler nagyon megszorította őket.

A hölgy toronyugrás olimpiai bajnoka: Poynton Hill (USA) 33.93 ponttal. 2. Dunn (USA) 33.63, 3. Köhler (német) 33.43, 4. Osava (Japán) 32.53, 5. Dilissen (USA) 30.47, 6. Kono (Japán) 30.244.

Európa vízipólózi a tengerentúliak ellen.

Vasárnap délután érdekes vízipólómérkőzésre kerül sor. Európa legjobbjaiából összeválogatott csapat a tengerentúli országok válogatott csapatával mérkőzik. Európa csapatának túlnyomó többsége minden valószínűség szerint magyar lesz.

Norvégia győzött a labdarugó torna harmadik helyéért folyó mérkőzésen.

A labdarugótorna harmadik helyéért Norvégia és Lengyelország csapatai mérköztek. A játék nagy részében a lengyel csapat norvég vezető fölényben volt. A norvégok egyszerű futballt

játszanak, azonban igen keményen, erős fizikumuk teljes kihasználásával és nagyon gyorsan. Szünetben 2:2 arányban döntetlenre állt a mérkőzés és szünet után, csak a mérkőzés utolsó percében érik el győztes góljukat — rajtaütészerű támadásból — a norvégok. Végeredmény tehát 3:2 Norvégia javára.

Hollandia vezet a vízipólótorna kisdöntőjében.

A berlini olimpián a középdöntőből kiestek (Ausztria, Svédország, Hollandia és Anglia) részvételével vízipóló „kisdöntő” rendeznek, amelynek eredménye adja a vízipólótorna 5—8. helyezetteit. Ez a négy csapat természetesen magával viszi előzőleg egymás ellen elért eredményeit. (Hollandia—Anglia 4:4 és Ausztria—Svédország 2:1).

Csütörtökön kezdődött meg a verseny az 5—8 helyekért. Eredmények: Délelőtt: Hollandia—Ausztria 5:4 (2:3). Délután: Svédország—Anglia 4:2 (2:1).

Ezekután az 5—8. helyért folyó torna állás.

| | | | | | | |
|---------------|---|---|---|---|-----|---|
| 1. Hollandia | 2 | 1 | 1 | — | 9:8 | 3 |
| 2. Svédország | 2 | 1 | — | 1 | 5:4 | 2 |
| 3. Ausztria | 2 | 1 | — | 1 | 6:6 | 2 |
| 4. Anglia | 2 | — | 1 | — | 6:8 | 1 |

Hátralevő mérkőzések: Hollandia—Svédország és Anglia—Ausztria.

Nem Fischer, hanem Fick ötödik a 100 méteres gyorsúszásban.

Tegnap hívták elő a 100 méteres gyorsúszás döntőjéről készült filmfelvételeket és egy érdekes megállapítást tettek. A versenyeken ötödiknek a német Fischert hirdették ki és a hatodiknak az amerikai világrekorder Ficket. A felvételek éppen az ellenkezőt mutatják. Ötödik Fick, hatodik Fischer. Mivel azonban a döntés ellen nem fellebbeztek — minden marad a régiben.

Németország lett a harmadik a kardcsapatversenyben.

A kardcsapatverseny döntőjében először a kevésbé izgalmas mérkőzéseket vívták le. Eredmények:

| | |
|----------------------------|-------|
| Magyarország—Németország | 13:3. |
| Magyarország—Lengyelország | 15:1. |
| Olaszország—Németország | 11:5. |
| Németország—Lengyelország | 10:6. |
| Olaszország—Lengyelország | 10:6. |

Az olaszok tehát csak nehezen tudtak győzni a lengyelek ellen, akiket a magyarok „leléptek”. Annál meglepőbb volt, hogy a harmadik helyért folyó küzdelemben Németország győzött Lengyelország ellen. Ilyen előkelő helyezést német kardvívók még nem értek el.

Magyarország harmadik az aranyérem osztályozásban.

Az olimpiai első helyezettek aranyérmeket kapnak. Az alábbi kimutatás szerint az aranyérem a harmadik helyen állnak, 7 bajnoksággal. A helyzet:

1. Németország 21, 2. USA 20, 3. Magyarország 7, 4—5—6. Svédország, Japán és Olaszország.

A vezér...

A magyar—német vízipólómérkőzés áll az érdeklődés homlokterében. Mindenki az esélyeket latolgatja és általános a nézet hogy — egyelőre nem lehet latolgatni. Mindkét csapat mérsékelt feladatok után kerül szembe egymással, egyik sem mutatta még meg oroszánkörméit, mert erre nem adódott szükség.

Hogy a magyar csapat formája erősen fejlődőben van, az mindenki látja. De a németek gyengébb teljesítményét indokolja az, hogy két tartalékkal játszottak. A teljes német csapat a remekül uszó Schulze és Gunsttal és a bombalövő Schneiderrel igen erős lesz.

Böchner, a volt kiváló középtávúfutó a következőket mondotta:

— Csodálatosan felkészültek a németek erre az olimpiára. Minden téren, minden sportágban felkészültek. De ez nem kizárólag a jó formák következménye. Mérhetteletlenül nagy része van ebben a Vezérnek, akinek pusztán jelenléte csodákat művelhet. Hiszen emlékszik rá ugye, hogy Hein mekkorát dobott kalapáccsal, abban a pillanatban, amikor Hitler megjelent a Stadionban. És Stöck is akkor dobta győztes dobását. A kancellár jelenléte megsokszorozza a német sportolók erejét, sohasem lehet tudni, hogy lelkesedésük milyen nagy eredményeket szül.

Kis gondolkodás után hozzátette:

— Hitler az uszóstadionban még nem jelent meg egyszer sem. A magyar—németen úgy hallom, ott lesz...

Három magyar ökölvívó került a döntőbe

A Deutschlandhalleban nagyszámu közönség előtt került sor a még versenyben lévő magyar ökölvívók mérkőzéseire. Négyük közül hárman győztek és így bekerültek az első négy közé. Mándi azonban vereséget szenvedett és így kiesett. A négy mérkőzés részletei a következők:

Frigyes—Marquart kanadaival mérkőzött. Az első két menetben fölényben harcolt ki a magyar fiu, a harmadikban a kanadai volt fölényben, de a két első menetben szerzett pont elég volt Frigyes győzelméhez.

Haranghy a fülöpszigeti Padillát kapta ellenfelül. Az első menetben majdnem kiütötte ellenfelet, de az fog. A második menetben ugyanez fordítva történik. A harmadik menetben Haranghy rohamoz. A filippin kikészült, orrából pataokban ömlik a vér. A legragyogóbb küzdelme volt az eddigi boxversenyeknek.

Weltersúlyban állt ki a harmadik magyar versenyző: **Mándi** a finn Subio ellen. A magyar fiu gyengébben küzdött, mint előbbi mérkőzésein és a pontozóbírók végül is a finn győzelmet hozták ki.

Nehézsúlyban Nagy a svéd Taudberget kapta ellenfelül és változatos küzdelem után pontozással győzött.

A magyar kormányos négyes is döntőbe jutott

Grünauban csütörtökön tartották meg az evezősverseny reményfutamait. Az eddigi toloszél helyett ellenszél fúj. A magyaroknak ez nagyon jól jött, a kormányos négyes legénysége ugyanis a „keményebb fajtához” tartozik s így ki tudta verkedni a döntőbe való jutást. Velük együtt tehát három magyar csapat evez a döntőben (a nyolcas és a kormányosnélküli ketős.)

Medica ismét holtversenyt uszott.

Az 1500 méteres gyorsúszás előfutámában a magyarok közül egyedül Angyal indult. Lengyel ugyanis beteg, Gróf pedig fáradt. Természetesen ebben a nagy mezőnyben Angyal nem játszhatott komolyabb szerepet. Eredmények:

I. előfutám: 1. Ishiharada, japán 19:55.8. 2. Leivers, angol 20:04.4. 3. Arendt, német 20:10.7. 4. Pirie, kanadai 20:16.4. 5. Rocha, brazil. 6. Angyal, akinek az ideje 22:18.8. mp. volt.

II. előfutám: 1. Medica, USA és Terada, japán 19:55. 3. Jörgensen, dán 21:42. 4. Hooper, kanadai 21:47.4. 5. Faustin, brazil.

Ez lett volna Gróf előfutama. Biztosan bekerült volna a döntőbe, ahová az első három helyezett és 2 legjobb negyedik jut. Medica és Terada szép harcot vívott.

III. előfutám: 1. Uto, japán 19:48.3. 2. Flanagan, USA 19:49.9. 3. Freese, német 20:13.7. 4. Talli, francia 21:03. 5. Hamerton, kanadai. 6. Hellström, dán.

IV. előfutám: 1. Christy, USA 20:26.2. 2. Wainwright, angol 20:47.6. 3. Freese, német 20:59. 4. Pader, osztrák 21:13.9.

Olimpiai rekorddal nyerte a japán Hamuro a 200-as mellúszás előfutámát.

A 200 méteres mellúszás 5 előfutámát ma délután rendezték meg. Magyar résztvevője nem volt a versenynek. (Ha Csik indul, könnyen tovább jut.)

I. előfutám: 1. Hamuro, japán 2:42.5 olimpiai rekord! 2. Sietas, német 2:44.6. 3. Kaye, USA 2:28.5. 4. Adjaluddin, fülöpszigeti 2:50.2. 6. Barbosa, brazil Hamuro 100-as 1:14.8 mp.

II. előfutám: 1. Ito, japán 2:45.8. 2. Balke, német 2:46.4. 3. Kasley, USA 2:54.4. 4. Skou, dán 2:57.6. 5. Belwin, bermudai. 6. Buddy, kanadai. Ito 100-a 1:18.

III. előfutám: 1. Higgins, USA 2:48.8. 2. Alpad, fülöpszigeti 2:52.6. 3. Jensen, dán 2:55.7. 4. Santes, brazil 2:56.8. 5. Mohamed, egyiptomi. 6. Berroeta, chilei. Higgins 100-a 1:18.8.

IV. előfutám: 1. Spence, bermudai 2:52. 2. Clawson, kanadai 2:54.7. 3. Erbert, csehszlovák 2:55.7. 4. Reed, chilei. Ide sorsolták Csiket is,

ak azonban nem indult. Az eredmények alapján bizonyára továbbjutott volna a középfutamba. Spence 100-a 1:18.3.

V. előfutám: 1. Koike, japán 2:43.8. 2. Ildefonso, fülöpszigeti 2:47.4. 3. Heina, német 2:48.5. 4. Halström, dán 2:56.5. — Koike 100-a 1:16.2.

A középfutamba került az előfutamok első három helyezette és a legjobb negyedik, Adjaluddin.

Kiefer könnyen győzött a 100 m-es hátúszás középfutamában.

A 100 méteres hátúszás első középfutam nyolcas mezőnyében indul Kiefer, az igazi amerikai „boy”, aki rögtön élre áll és 31.8-as 50-el simán vezet. Az ausztrál Oliver van sokáig a nyomában, de azután elhúz Kiefer és Oliver nem tudja megakadályozni azt sem, hogy van der Weghe, a másik amerikai elhúzzon mellette.

I. középfutam: 1. Kiefer, USA 1:06.8. 2. van der Weghe, USA 1:08.6. 3. Oliver, ausztrál 1:09.4. 4. Yoshida, japán 1:09.5. 5. Christiafen, fülöpszigeti 1:11.1. 6. Simon, német 1:11.7. 7. Schwarz, német 1:11.8. 8. Borg, svéd 1:16.3.

A második középfutamban nincsen világrekorder, de azért itt is jó a mezőny, itt úszik a két jobbik japán és az amerikai Drysdale. A japánok láthatóan óvatossak voltak és nem úszták ki magukat teljesen.

II. középfutam: 1. Drysdale, USA 1:08.6. 2. Kiyokawa, japán 1:09.7. 3. Kojima, japán 1:09.9. 4. Schlauch, német 1:10. 5. Kerr, kanadai 1:11.2. 6. Wilfan, jugoszláv 1:13.3.

Nagy holland siker a 100 m-es hölgy hátúszásban.

Kihírdetik, hogy a 100 méteres hölgy hátúszás olimpiai döntője következik.

A két amerikai és a két holland áll az élre, szinte egyszerre érik el a fordulót 35.8 mp. alatt. Ott *Senff kisasszonyt egy kis baleset éri. A nagy izgalomban fordul, mielőtt érintené a falat. De — rögtön észreveszi a hibáját. Gyorsan újra fordul, most már érinti és nagy iramban veti magát a többiek után. Remekül megy és a célban karcapással megelőzi honfitársnőjét, Mastenbroekot.*

A 100 méteres hölgyhátúszás olimpiai bajnoka: Senff (Hollandia) 1:18.9 mp. 2. Mastenbroek (Hollandia) 1:19.2. 3. Bridges, (USA) 1:19.4. 4. Morrice (USA) 1:19.6. 5. Brunström (Dánia) 1:20.4. 6. Frampton (Anglia) 1:20.6. 7. Harding (Anglia) 1:21.5.

Gerevich és Kabos még veretlen a kard selejtezők során

— Lapzártakor jelentik —

Pénteken délelőtt a 400 méteres női gyorsúszás középdöntőit tartották meg. Az első futamban 1. Mastenbroek, holland 5:40.3 mp.-es idővel, Soty, magyar a hetedik helyen végzett és így kiesett.

Reggel megkezdődtek a kard egyéni küzdelmei, amelyben a magyarok részéről Gerevich, Rajcsányi és Kabos indul. A versenyzőket kilenc csoportba osztották, de mivel csak 4 plaus van a fedett csarnokban — ahol a versenyeket tartják (a hűvös idő miatt) — egyszerre csak 4 csoport vív. A magyarok közül Gerevich az első, Kabos a második, Rajcsányi a harmadik csoportba került. Minden csoportból négy jut tovább. Eredmények:

I. csoport: Gerevich győz 5:1-re, Bruné 5:0-ra, Pauré 5:1-re Heibert ellen. Ebben a csoportban még Pauré is veretlen.

II. csoport: Kabos győz 5:0-ra Diaz, 5:4-re Junkristat ellen. Ebben a csoportban még Benadik veretlen.

III. csoport: veretlen Sandini.

IV. csoport: Rajcsányi 5:4 arányban vereséget szenvedett Sudrichtól, de Havist 5:1-re verte. Ebben a csoportban a román Szathmáry és a magyar Veres veretlen.

Főtisztelendő Plébániai Hivatal!

Ha templomot, iskolát vagy más egyházi épületet kell építeni, átalakítani, tatarozni, szívesen felajánlom szolgálataimat. Megkeresésre saját költségemen a helyszínre utazom és ott helyben elkészítem költségvetésemet, amely minden más ajánlatnál méltányosabb lesz. Régi gyakorlatom, kiváló szakembereim, nagy üzleti összeköttetésem lehetővé tették, hogy mindenütt a legnagyobb megelégedésre dolgozhattam. Legyen szabad például megemlítenem, hogy a baia-spiei gyönyörű templom renoválásánál dr. C. Z. u. m. b. el. Lajos plébános úr legmesszebbmenő elismerését nyertem meg. Kiváló tisztelettel!

BALINT DANIEL

építő vállalkozó, Oradea, Str. Academiei No. 2. Telefon: 43

Arcáhidetések

Lakás

2 szobás udvari lakás mellékhelyiséggel november 1-re kiadó. — Ugyanott takaréktűzhely eladó. Oradea, Parc. Alba-Iulia 6.

Keres

pontos fizető urinő 2 szobás udvari lakást mellékhelyiségekkel november vagy októberre Bratianu, Ciogorariu, Reg. Carol, Berthelot, Parc. Traian utcák és ezek környékén. Ertekezni lehet bármikor, Oradea, Str. Ciogorariu 15. földszint balra.

Szárak,

nagy pinchehelyiséget bérbeadunk. Oradea, Strada Duca No. 9.

Kiadó

2 szobás kisebb lakás, mellékhelyiséggel. Oradea, Str. I. Ciogoras 38.

Kiadó

3 szobás modern balkonos szép utcai lakás november 1-re. Oradea, Strada Tache Jonescu No. 15.

Hölgyféle

Iskolás

gyermeket teljes ellátással elfogad. Oradea, Str. Gheorghe Lazar 20

Oltárképeket,

kétoldalas lobogóképeket, stációképeket, vászonra festve, művészi kivitelben szállít, templomokat újjáfest és aranyoz. Herling István ak. festő, Siria, Jud Arad.

Intelligens urinőt

lakótársnőnek keresek alkoves butorozott szobához. Cim: özv. Kellerné, Oradea, Parc. Carmen Silva 6.

SPORTHIREK

Ferencváros—Venus 3:2 (2:0).

Bucurestiből jelentik: 8000 néző előtt, Petrescu bíraskodása mellett nagy szerencsével győzött a Ferencváros. A Venus a második félidőben sokkal jobb volt, de nem volt szerencséje a kapu előtt. Végeredményben: Ferencváros—Venus 3:2 (2:0). A Ferencváros mindhárom gólját Tátrai-Thour lőtte. A Venus gólszerzői: Humay és Sepi.

Törekvés—CFR Oradeán. Vasárnap délután a Törekvés csapata a helyi CFR-rel mérkőzik a Rhédey-kertben délután 6 órai kezdettel.

A CAO és a Crisana Aradon. Az AMTE júliumi tornáján vesz részt szombaton és vasárnap a CAO és a Crisana csapata, amelynek összes új eredményeket felvonultatják.